

Crafts Book

Šajā lpp. varētu būt informācija par
grāmatas izdevēju
sakārtotāju
tipogrāfiju
fotogrāfiju avotu utt.

Content

Introduction, project description	3
Latvia	4
Latvian LAG Madonas novada fonds	5
Craft days in Latvia. A programme, photo	6
Ērgļi. Folk Studio of Applied Art „Ērgļi” description, master-class photo	7
Master Sandra Lauberte	10
Master Ilze Mailīte	11
Master Andris Džiguns	12
Lubāna. Craft Centre description, master-class photo	13
Master Dace Rudzīte	16
Master Andrejs Valainis	17
Master Katrīna Valaine	18
Master Sandra Valaine	19
Sarkaņi. Craft School description, master-class photo	20
Master Inese Mailīte	23
Master Vanda Podina	24
Master Valentīna Gailīte	25
The Story of Pēteris Viļumsons’ loom	26
Photos from Jāņi bonfire master-class	28
Photos from craftsmen exhibit – fair	29
Lithuania	31
Lithuanian LAG Anykščių rajono vietos veiklos grupė	32
Craft days in Lithuania. A programme, photo	33
Niuronys. Description of the museum, master-class photo	34
Master Nijolė Kačkuvienė	37
Master Skaidrė Račkaitytė	38
Debeikiai. Craft Centre description, master-class photo	39
Master Jūratė Zavišienė	42
Master Dijana Smailienė	43
Master Dalia Linartienė	44
Anykščių menų inkubatorius. Description,photo	45
Photos from craftsmen exhibit – fair	47
Estonia	49
Estonian LAG Raplamaa Partnerluskogu MTÜ	50
Craft days in Estonia. A programme, photo	51
Kohila Parish. Description, master-class photo	52
Master Milvi Näkk.	55
Master Piret Kuutok	56
Master Toivo Ernits	57
Master Irene Vares	58
Kehtna Parish. Description	59
Master Anne Ummalas	60
Märjamaa Parish. Description, master-class photo	61
Master Tiia Johanson	64
Master Eve Burmester	65
Master Tiina Kokemägi	66
Rapla Parish. Description,photo	67

Katrai tautai ir tradīcijas, kas saglabātas caur gadsimtiem, viena no tām ir amatniecība, kur mūsdienās satiekas gan tradicionālās prasmes, gan nāk klāt inovācijas materiālu izvēlē un pielietojumā.

Starptautu sadarbības projektu „Tradīciju un inovāciju mijiedarbība mūsdienu amatniecībā” īsteno trīs sadarbības partneri – vietējās rīcības grupas Madonas novada fonds (Latvija), Anykščių rajono vietos veiklos grupė (Lietuva), Raplamaa Partnerluskogu MTÜ (Igaunija).

Sadarbības projekta mērķis – iepazīties ar amatniecības centriem, to darbības principiem Latvijā, Igaunijā un Lietuvā, popularizējot centrus un tajos gūstamās prasmes un zināšanas plašākai sabiedrībai, organizēt amatnieku meistarklases, iepazīstot kultūras mantojumu un jaunu materiālu un tehnoloģiju pielietojumu mūsdienu amatniecībā.

Projekts atklāj, kā mūsdienās satiekas tradicionālās prasmes, jaunas tehnoloģijas un neierasti materiāli. Tā ir dažādība, kas ļauj amatniekam atrast savu nišu plašajā amatnieku darinājumu klāstā. Meklēsim un stāstīsim, kas kopīgs un kas atšķirīgs Latvijai, Lietuvai un Igaunijai.

Kiekviena tauta turi tradīcijas, išsaugotas per šimtmečius. Viena iš šių tradicijų yra amatai, kuriuose tradiciniai įgūdžiai susiduria su naujovėmis, susijusiomis su medžiagomis ir jų pritaikymu šiuolaikiniame pasaulyje.

Tarptautinio bendradarbiavimo projektą „Tradicijų ir naujovių sąveika šiuolaikinėje amatininkystėje” vykdo trys partneriai - vietos veiklos grupė Madonas novada fonds (Latvija), Anykščių rajono vietos veiklos grupė (Lietuva) ir Raplamaa Partnerluskogu MTÜ (Estija).

Bendradarbiavimo projekto tikslas: supažindinti su tradicinių amatų centrais ir jų veiklos principais Latvijoje, Estijoje ir Lietuvoje bei popularinti centrus plačiajai visuomenei ir įgūdžius bei žinias, kurias galima ten įgyti, organizuoti amatų mokymus apie kultūrinį paveldą ir naujų medžiagų bei technologijų naudojimą šiuolaikinėje amatininkystėje. Projektas atskleidžia, kaip šiuolaikiniame pasaulyje susiduria tradiciniai įgūdžiai, naujos technologijos ir neįprastos medžiagos. Tai įvairovė, kuri leidžia amatininkui rasti savo vietą plačiame amatų gaminių asortimente. Atrasime ir papasakosime apie Latvijos, Lietuvos ir Estijos skirtumus ir panašumus.

Igal rahvusel on traditsioone, mida hoitakse läbi sajandite. Üks neist on käsitöö, milles traditsioonilistele oskustele lisatakse uuendusi materjalides ja rakendustes tänapäeva maailmas.

Rahvusvaheline koostööprojekt “Traditsioonide ja uuenduste põimumine kaasaegses käsitöös” viiakse ellu kolme partneri poolt: kohalik grupp Madonas novada fonds (Läti), Anykščių rajono vietos veiklos grupė (Leedu) ja Raplamaa Partnerluskogu MTÜ (Eesti). Koostööprojekti eesmärgiks on tutvustada kohalikke käsitöökeskusi, nende tööpõhimõtteid Lätis, Eestis ja Leedus ja populariseerida keskusi avalikkusele, samuti oskusi ja teadmisi, mida keskustes saab omandada. Organiseeritakse töötubasid, õpitakse tundma kultuuripärandit, materjalide kasutamist ja tänapäeva käsitöö tehnoloogiaid. Projekt toob esile, kuidas traditsioonilised oskused ja ebatavalised materjalid leiavad kasutamist tänapäeval.

See on mitmekesisus, mis võimaldab käsitöölistel leida oma koht laialdase valikuga käsitöö toodete pakkumiste seas.

Me avastame ja räägime lugusid erinevustest ja sarnasustest Lätis, Leedus ja Eestis.

Every nation has traditions that have been preserved throughout the centuries. One of these traditions is crafts where traditional skills meet innovation in materials and application in the modern world.

A transnational cooperation project „Interaction of Traditions and Innovations in Modern Crafts” is realized by three partners – local action group Madonas novada fonds (Latvia), Anykščių rajono vietos veiklos grupė (Lithuania) and Raplamaa Partnerluskogu MTÜ (Estonia).

The objective of the cooperation project: to acquaint with the craft workshop centres, their activity principles in Latvia, Estonia and Lithuania and popularize the centres to general public and the skills and knowledge that can be acquired there, to organize craft workshops while learning about cultural heritage and the use of new materials and technologies in modern craftsmanship.

The project reveals how traditional skills, new technologies and unusual materials meet in the modern world. It's a diversity that allows a craftsman to find their own place in the vast range of craftsmanship product-offers. We will discover and tell stories about the differences and similarities between Latvia, Lithuania and Estonia.

Amatu grāmata

Nodibinājums Madonas novada fonds

Darbības teritorija: Cesvaines, Ērgļu, Lubānas, Madonas un Varakļānu novads
Dibināts 2006. gada 21. martā
Mājaslapa: www.mnf.lv

Madonas novada fonda (MNF) teritorijā darbojas dažādi amatnieku centri, katrs ar savu tapšanas vēsturi un atšķirīgu ietekmi uz vietējās kopienas attīstību. Amatnieku centri ir vieta, kas sekmē sociālo iekļautību, tajos tiekas cilvēki ar kopīgām interesēm, bet dažādām sociālām pieredzēm. Piedāvājot iespējas apgūt tradicionālas amatu prasmes, ienesot teritorijā jaunākās tehnoloģijas amatniecībā, tiek radītas jaunas pieejas materiālu izmantošanā tradicionālā amatniecībā, kas tālāk tiek izmantots uzņēmējdarbībā, veicinot saimnieciskās darbības paplašināšanos un ienākumu gūšanu laukos. MNF savā darbības teritorijā esošo bagāto pieredzi piedāvā sadarbības partneriem un vēlas uzzināt, kādos virzienos tradicionālā amatniecība attīstās Lietuvā un Igaunijā.

Foundation Madonas novada fonds

Area of activity: Districts of Cesvaine, Ērgļi, Lubāna, Madona and Varakļāni
Founded March 21, 2006
Homepage: www.mnf.lv

Various Craft Centres are operating in the territory of Madonas novada fonds (MNF), each with their own origin story and a different impact on the development of the local communities. Craft Centres are places where social inclusion is promoted, it's a meeting place for people with common interests, but different social experiences. The opportunity to master traditional craft skills while bringing the newest craft technologies into the territory creates new approaches when it comes to material use in traditional crafts, these are then used in entrepreneurial activities that promote economic activity and generates income in rural territories. MNF offers its wealth of experience acquired in its area of activity to the cooperation partners and seeks knowledge how the traditional craftsmanship is developing in Lithuania and Estonia.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Projekta „Tradīciju un inovāciju mijiedarbība mūsdienu amatniecībā” aktivitātes MNF darbības teritorijā:

1. diena. 19.06.2018. Ērgļu novads.
Tautas lietišķās mākslas studijas „Ērgļi” apmeklējums un meistarklases: keramika, tradicionālā vilnas krāsošana ar augiem, darbs pie programmējamām stellēm.
2. diena. 20.06.2018. Lubānas novads.
Lubānas amatnieku centra apmeklējums un meistarklases filcēšanā, kur izmantos ne tikai vilnu, bet arī citu materiālu diegus; aušanā uz tradicionālām trizļu stellēm, kā materiālu izmantojot augus; meistarklase, kurā izmantos tradicionālās klūdziņu pišanas prasmes.
3. diena. 21.06.2018. Madonas novads.
Sarkaņu amatu skolas apskate, nodarbības uz vēsturiskajām Pētera Viļumsona vienpaminas stellēm, aušanas nodarbības ar otrreizēji izmantojamajiem materiāliem – lupatiņām, floristikas nodarbības un Jāņu ugunsgrūdu darbnīca.
4. diena. 22.06.2018.
Projekta noslēgums, pirmā amatnieku izstāde - tirdziņš pie Sarkaņu amatu skolas. Izstādē piedalās MNF darbības teritorijas amatnieki un mazie ražotāji un Lietuvas un Igaunijas amatnieki un mazie ražotāji.

The activities of the project „Interaction of Traditions and Innovations in Modern Crafts” in MNF area:

- Day 1, 19.06.2018, Ērgļi district.
A visit to the Folk Studio of Applied Art „Ērgļi” and master-classes: pottery, traditional wool dyeing using plants, crafts using a programmable loom.
- Day 2, 20.06.2018, Lubāna district.
A visit to Lubāna Craft Centre and master-classes in felting using not only wool but threads of other materials as well, weaving with the counterbalance loom using plants as material, master-class utilizing traditional wicker-work skills.
- Day 3, 21.06.2018, Madona district.
A visit to Sarkaņu Craft School, classes using historical Pēteris Viļumsons' loom, weaving classes utilizing recyclable materials such as rags, floristry classes and Jāņi bonfire workshop.
- Day 4 22.06.2018.
Project conclusion, the first craftsmen exhibit – fair at the Sarkaņu Craft School. Participants of the exhibit: artisans and home industry craftsmen from MNF area of activity, Lithuania and Estonia.

Tautas lietišķās mākslas studija „Ērgļi”

Ērgļu saietā namā
Adrese: Rīgas iela 5, Ērgļi, Ērgļu pagasts, Ērgļu novads, LV-4840
Kontaktpersona: Sandra Lauberte (28372607; 64871132)
E-pasts: kultura@ergli.lv; sandralau@inbox.lv
Darba laiks: katru dienu

Tautas lietišķās mākslas studijas „Ērgļi” pirmsākumi meklējami 1975. gada rudenī, kad kopā sanāca uzņēmīgas sievas, kurām bija griba un vēlšanās aust.
Studijas misija ir tautas kultūras mantojuma izzināšana, saglabāšana un popularizēšana, seno zināšanu nodošana nākamajām paaudzēm, lietderīga un saturīga brīvā laika pavadīšana.
TLMS ar pašvaldības finansiālu atbalstu darbojas Ērgļu saietā nama telpās. Sešās stellēs tiek darināti gan lupatu deķīši, gan smalki izstrādājumi. Katra iesācēja saņem individuālu apmācību. Studijas kolektīvs piedalās pasākumā „Satiec savu meistarību”, kur demonstrē gan savas prasmes, gan apmāca daudzus praktiski darboties gribētājus. Audējas ar izstādēm kuplina daudzus saietā nama pasākumus. Meistares veido savas personālizstādes, piedalās mājražotāju tirdziņos.
Īpašs notikums ir kolektīva dalība Dziesmu svētku lielajās izstādēs. Iepriekšējo svētku tautastērpu skatē studija ieguva 1. vietu par 19. gs. vidus Ērgļu etnogrāfisko sieviete tautastērpu ar 11 daļām, ko darinājušas visas kopā. Arī 2018. gada Dziesmu svētkos veiksmīgi piedalījās meistares ar vairākiem tērpu komplektiem. Pēdējo gadu laikā studijā ir tapuši daudzi tautas tērpu brunču audumi, īpaši – kā pirmais audēja darinājums.
Studiju kopš 2002. gada vada Sandra Lauberte, kura te ienāca ar savu sapni par linu un gaisīgajiem linu audumiem.

Folk Studio of Applied Art „Ērgļi”

Community centre of Ērgļi
Address: Rīgas iela 5, Ērgļi, Ērgļu pagasts, Ērgļu novads, LV-4840, Latvia
Contacts: Sandra Lauberte (+371 28372607; +371 64871132)
E-mail: kultura@ergli.lv; sandralau@inbox.lv
Working hours: every day

The beginnings of the Folk Studio of Applied Art „Ērgļi” can be found in the autumn of 1975, when enterprising women with the will and wish to weave came together.
The mission of the Studio is to explore, preserve and popularize the cultural heritage, pass down the old time knowledge to the next generations, and useful and informative leisure activities.
The Folk Studio is operating in premises of the community centre Ērgļi with the financial support of the local municipality. Rag rugs and fine articles are made using six looms. Each beginner receives individual training. The members of the Studio take part in an event „Meet your Master” where they present their skills and also teach people with the wish to have a practical skill. With their products, the weavers enrich the events of the community centre. The masters have their own personal exhibitions and are participating in handicraft markets.
A special event is a participation in the Song Festival exhibitions. In the previous Folk Costume Show, the Studio received the 1st place for Ērgļi ethnographic folk costume from the middle of the 19th century consisting of 11 parts and that has been created jointly by all the ladies. The same was also in the Song Festival of 2018 when the weavers had a successful participation with multiple sets of folk costumes. In the last years, multiple fabrics for folk costume skirts have been created in the studio, and especially – the first work of a weaver.
As of 2002, the studio is managed by Sandra Lauberte, who came here dreaming about flax and airy linen fabrics.

Sandra Lauberte

Nodarbošanās: audēja, tautas lietišķās mākslas studijas „Ērgļi” vadītāja
Izglītība: Smiltene tehniskuma mājturības nodaļa, LU darbmācības pedagogs
Amatnieku dienas: meistarklase krāsošanai ar augiem

Sandrai interese par aušanu radās vidusskolas beidzamajā klasē, ieraugot tautiskos brunčus. Ar domu „Es arī tādus gribu!” arī viss sākās. Beidzot Smiltene tehniskumu, diplomdarbs bija tautastērpa darināšana. Ar padomu palīdzēja vecāsmammas māsa, pasniedzēji. Smiltē pie tautas daiļamata meistares Maigas Vilciņas pirmoreiz sastapies ar Viļumsona stellēm, un šīs prasmes noderēja arī tagad, Madonas novada pašvaldībai iegādājoties šādas stelles, kas nu veiksmīgi tiek darbinātas Sarkaņu amatu skolā.

Tapuši darbi daudzām izstādēm. Vīspirms tiek izdomāta izstādes tēma, piemēram, galda klājums vai pirts lietas, un tad augs. Sandras pamatīgums, rūpīgums un sirds dziļums redzams visās lietās, taču īpaši – darinātajos Ērgļu un dzimtās puses Rūjienas tautastērpos.

Sandra daudzām audējām palīdzējusi izzināt šo seno māku, ierādījusi aušanas pamatus un tagad priecājas, ka vairākas sievas uzstādījušas stelles savās mājās un darbu turpina. Mācot citus, viņa mācās līdzi.

Audēja gan atzīst, ka patiesāk ir aust vienatnē, tad aušana ir meditācija. Troksnis apkārt traucē.

Sandrai patīk gan vecās tradīcijas, kas jā saglabā, gan eksperimenti, kaut ko jaunu izdomājot.

Krāsošana ar augiem ir viena no senākajām tradīcijām.

Tās pirmsākumi atrodami 8.–12. gadsimta arheoloģiskā

laika tērpos. Kopš 2010. gada vasaras ērgļnieces ne tikai auž, bet arī krāso pavedienus, izmantojot augu krāsvielas, ceļot godā senās latviešu tradīcijas un prasmes, vienlaikus akcentējot, ka tā ir iespējams iegūt ļoti ekoloģisku, valkātājam draudzīgu materiālu. Daļa no prasmēm, kā krāsot ar augiem, ir saglabājusies cauri laikiem. Taču laikā, kad sadzīvē sāka ienākt dažādas sintētiskās krāsas, ķīmiskie savienojumi, daudz kas no senajām prasmēm ir arī zudis, taču visas krāsas, kādas senās rokdarbnieces reiz pratušas iegūt, dabā pastāv. Interesanti, ka no augiem nekad nesanāk pilnīgi vienāda krāsa.

Sandras atziņa: Ja cilvēks strādā ar krāsām un dabas materiāliem, viņš izvēlas sev patīkamāko, kas priecē viņa sirdi, dvēseli un rokas. Laimes māte tam visam stāv blakus un ieaužas katrā dzīparīnā. Neražosim lietas, kuras ātri kļūst par atkritumiem, bet radīsim ilgmūžīgu produktu, no kā nerodas kaitējums dabai.

Sandra Lauberte

Occupation: weaver, manager of Folk Studio of Applied Art 'Ērgļi'

Education: Smiltene Technical College Department of Home Economics, University of Latvia Pedagogy of Home Economics

Craft days: a workshop for dyeing with plants

The interest about weaving came to Sandra in her last year of secondary school when she saw the skirts of a folk costume. And so it all began with the thought “I want skirts like these as well!”. The diploma work for graduating Smiltene Technical College was the creation of a folk costume, with the help from the sister of her grandmother, and lecturers. In Smiltene, meeting with Maiga Vilciņa, a Master of Folk Applied Arts, was the first contact with the Viļumsons' loom, these skills were useful even now when acquiring the same type of loom for the Madona district municipality, where the loom is used in the Sarkaņi Craft School.

Has made pieces for multiple exhibitions. At first, the theme of an exhibition is thought out, for example, table setting or sauna accessories, and then the weaving begins. Thoroughness, accurateness and the heart of Sandra can be felt in every work but especially in the folk costumes of Ērgļi and native place of Rūjiena.

Sandra has helped many weavers to explore this art of bygone days, taught the basics of weaving and is now delighted of the fact that many women have set looms in their own homes and continue the work. While teaching others, she teaches herself as well.

According to Sandra, a true form of weaving is in solitude, when it resembles meditation. The noise around can disturb.

Sandra enjoys old traditions that should be preserved, and also likes to experiment, to think of something new. Dyeing with plants is one of the oldest traditions. The beginnings can be found in the archaeological costumes of the 8-12th century. Since 2010, the women from Ērgļi are not only weaving but dyeing the threads themselves, using plant dyes, honouring the old Latvian traditions and skills while also singling out it as a way to obtain an ecological and wearer-friendly material. Some of the plant-dyeing skills have been preserved through times. But in a time where various synthetic colours and chemical compounds are coming into our lives, many of old skills have been lost, although the colours that were once made by the craftswomen of old are still found in nature. It's worth mentioning that the dye colour made from the plants is not always the same.

Sandra imparts: When a person is always working with dyes and materials from nature, they choose the one that agrees with them the most, that brings joy into to the heart, soul and hands. The deity Laima is always standing by you and is a part of every thread. We should not produce things that become waste quickly, but we should create sustainable products that do not harm the nature.

Ilze Maitīte

Nodarbošanās: audēja, uzņēmēja
Izglītība: LLU Inženierzinātņu maģistra grāds
hidroinženierzinātnē; Vides zinātņu profesionālais
bakalaura grāds vides saimniecībā un vides
inženierzinātnē un vides inženiera kvalifikācija
Amatnieku dienas: programmējamo stēļu meistarklase

Latvijā pirmās programmējamās stēles, kuras ražotas
Somijā 2017. gadā, atrodas Ērgļos, uzņēmumā
SIA „Mailīšu Fabrika”, kuras dibinātāja ir Ilze. Viņā
apvienojušās tādas vērtības kā strādīgums un godīgums.
Liela nozīme bijusi no senčiem pārmantotajām
tradīcijām. Gan vecvecmamma, gan vecmamma bija
izcilas rokdarbnieces, mamma Inese Mailīte kļuva
par Tautas daiļamata meistari aušanā gadu pēc
Ilzes dzimšanas. Visā dzimtā spēcīgi nolasāms latviskās
dzīvesziņas kods, kultūrvēstures un rokdarbu prasmju
nodošana no paaudzes paaudzē.

Kad Ilze gāja 2.klasē, mamma TLMS „Ērgļi” auda paklāju, bet viņa spolēja spolītes. Sākumā aušana likās tīrās
šausmas, taču dzimtas dzīves līnijā ierakstīta daudzveidīga darbošanās, tātad tas ietver gan aušanu, gan
„darbošanos ar papīriem”, gan dažādiem datordarbiem. Daudzveidība ietver arī izaicinājumu – vajag darīt kaut
ko savu.

Tikai gadsimtu atpakaļ, t.i. 20.gs. sākumā, arī Latvijā ražoja sava veida programmējamās stēles – tās ir Viļumsona
stēles. Arī tā vērtība pamazām tiek apzināta, pateicoties mamma uzsāktajai aušanas prasmju atjaunošanai uz
Viļumsona stēlēm, kas notika Sarkaņu Amatu skolā.

Ilze jau ir pārzīmējusi rakstus no visām četrām Viļumsona sastādītājām rakstu grāmatām, un kopā ar citu
noderīgu informāciju ir izveidota grāmata „Viļumsona stēles un raksti”. Nākotnē Ilze grib uztaisīt animācijas
filmiņu par Viļumsona stēlēm, kur redzamas detaļas – „virtuāla ekskursija pa Viļumsona galvu”, ar galvu domājot
stēļu darbības mehānismu.

Par sev nozīmīgāko veikumu Ilze uzskata pašdarinātos trīs Ērgļu tautastērpa komplektus, ieskaitot brunčus,
kreklus, priekšautus, zeķes, galvas segas, snātenes un vilnas lakatu. Šajos tērpos rodama vietas un dzimtas
apzināšanās, piederības un kopības apziņa. Liels gandarījums ir arī par četrām Vidzemes segām, kuras veltītas
četriem brāļiem Jurjāniem – mūziķiem: Pēterim, Andrejam, Jurim un Pāvulam. Katrai segai savs stāsts un tās
uzklātas klētiņā brāļu Jurjānu muzejā „Meņģeļi”.

Ilzes atziņa: Programmējam sevi uz nākotni, atstājot pagātnei kā labu un stabilu pamatu!

Foto: Ilze Strēle

Ilze Maitīte

Occupation: weaver, entrepreneur
Education: Latvia University of Agriculture Masters Degree in Water Resources Engineering Science,
Environmental Sciences Bachelors Degree in Environmental Management and Environmental Engineering
Science, and Environmental Engineer Qualification
Craft days: a workshop on programmable looms

The first programmable loom in Latvia, manufactured 2017 in Finland, is installed in Ērgļi, in the company
SIA Mailīšu Fabrika that has been founded by Ilze. She embodies characteristics of being hard-working and
upright. Traditions succeeded from forefathers have been of great significance. Both great-grandmother and
grandmother have been distinguished artisan women, her mother Inese Mailīte became a Master of Folk Applied
Arts in weaving a year after Ilze was born. The whole family has Latvian way of life wired in their genes, cultural
history and handicraft skills are being passed down the generations.

When Ilze was in second grade, her mother was weaving carpet in Folk Studio of Applied Art „Ērgļi”, and she
was winding bobbins. In the beginning, weaving seemed to be something terrifying, but rooted in the family’s
blood are various artisan skills, this includes weaving, untwisting the red tape and working with computers. This
diversity includes taking on a challenge – the need to do something that is your own.

Only a century ago, at the beginning of 20th century, programmable looms were also manufactured in Latvia
– Viļumsons' looms. It's being slowly re-learned, thanks to mother beginning to refresh weaving skills on
Viļumsons' loom in Sarkaņi Craft School.

Ilze has re-drawn the patterns from all four Viļumsons' pattern books and combining it with other useful
information has created the book about Viļumsons' loom „Viļumsona stēles un raksti”. In the future, Ilze wishes
to create an animation about Viļumsons' loom with the parts visible – a virtual excursion in Viļumsons' head, with
the head being the working mechanism of the loom.

In her own opinion, Ilze's greatest achievement is the three self-made national costume sets of Ērgļi, including
skirts, shirts, aprons, socks, headdresses, shawls and wool kerchiefs. These national costumes encompass the
awareness of place and family, belonging and unity. There is also the satisfaction of four quilts of Vidzeme,
dedicated to four bothers-musicians Jurjāni – Pēteris, Andrejs, Juris and Pāvuls. Each quilt has its own story, and
they are laid out in Brother Jurjāni Historic House Meņģeļi.

Ilze imparts: Let's programme ourselves towards the future, leaving the past as a good and lasting foundation!

Photo: Ilze Strēle

Andris Džiguns

Nodarbošanās: skolotājs Ērgļu Mākslas un mūzikas skolā un Skrīveru Mūzikas un mākslas skolā, podnieks
Izglītība: Rēzeknes Lietišķās mākslas vidusskola
Amatnieku dienas: keramikas meistarklase, Jāņu ugunskuru darbnīca

Andris pārvalda vairākas stihijas: zemi (māls un koks), ūdeni (sniega skulptūras), uguni (uguns skulptūras), taču viņa būtība ir Skolotājs. Viņam visvairāk patīk strādāt ar cilvēkiem, redzēt izbrīnu viņu acīs, kad no māla kaut ko sanācis uztaisīt, dalīties ar viņiem pārdomās, tā vienmēr kaut ko jaunu uzzinot, veicināt radošumu skolēnos un drosmi nebaidīties darīt, lai arī vienmēr nesanāk. Andrim patīk cilvēku ģudzeklis apkārt, tāpēc viņš ar prieku strādā skolā. 13 gadu vecumā pēc mammas ieteikuma aizgāja mācīties Rēzeknes Lietišķās mākslas vidusskolā, ieguva iesauku Podnieks, un tā arī turpina strādāt ar mālu. Andris atzīst, ka māls ir bezatlikuma materiāls, ar mālu strādājot, tam visu laiku liek klāt, bet, ar koku strādājot, tieši pretēji – tam visu laiku ņem nost.

Tēlnieks Kārlis Īle reiz paaicināja uz koka skulptūru festivālu Kaivē, pēc tam kopā ar domubiedriem viņš vairākus gadus darbojās Biksēres ugunsskulptūru festivālā. Andris atzīst, ka skulptūras mainās darba procesā un vienmēr pirms atklāšanas ir lampu drudzis.

Andra „Podnieka nams” Ērgļos no maija līdz oktobrim piedāvā aktīvas nodarbības podnieka darbnīcā un lauku mājas pagalmā ikvienam interesentam:

- virpošana uz podnieka virpas;
- trauku apgleznošana;
- rotu darināšana;
- dūcekļu un bungu būvēšana un dažādu mūzikas instrumentu spēlēšana pie ugunskura podnieka un koka tēlu sabiedrībā;
- iespēja izdedzināt savus māla darinājumus podnieka ceplī.

Andra atziņa: Podniecībā nepārtraukti ar laimi jāsatiekas, žāvējot podu, lai nesaplaisā. Laime ir tad, kad, dedzinot trauku, tas nesaplīst. Laime ir tad, kad ņem ārā cepli. Laime ir tad, kad bērni, kas atnākuši uz ievirzi, nav daudz jāmāca, jo ikkatram ir iedzimtas spējas strādāt ar mālu!

Andris Džiguns

Occupation: teacher in Ērgļi Art and Music School and Skrīveri Art and Music School, potter
Education: Rēzekne Secondary School of Applied Arts
Craft days: a pottery master-class, a workshop for Jāņi bonfires

Andris is a master of multiple elements: earth (clay and wood), water (snow sculptures), fire (fire sculptures), although, in his heart he is a Teacher. However, what he likes the most is to work with people, to see the wonder in their eyes when you create something from clay, to share thoughts and thus learning something new, to promote creativity and the courage not to fear to make something even though it does not come out as intended all the time. Andris enjoys people swarming all around, that's why he's happy working in a school. At the age of 13 on the suggestion of his mother, he applied to Rēzekne Secondary School of Applied Arts where he was given the nickname Potter and so continues to work with clay. Andris admits that clay is a material with no leftovers, working with clay you add to it all the time, but when working with wood it's the opposite – you take away every time.

Sculptor Kārlis Īle once invited him to a wood sculpture festival in Kaive, afterwards together with collaborators was a part of Biksēre fire sculpture festival for many years. As Andris says, the sculptures change during the work process and before the unveiling, there's always stage fever.

From May to October, in Andris' „Podnieka nams” in Ērgļi he offers activity classes in pottery workshop and in the yard of the country house for everyone who is interested in:

- turning on the pottery wheel,
- painting ceramics,
- creating jewellery,
- playing wooden musical instruments and drums and other various music instruments by a bonfire in the company of the potter and wood statutes;
- the opportunity to fire your own pottery pieces in the potter's kiln.

Andris imparts: In pottery, you have to chase your fortune, in drying a pot so it does not crack. Fortune is when the ceramic does not break during firing. Fortune is when you empty the kiln. Fortune is when the kids that have come for guidance don't need a lot of teaching as they all are born with skills to work with clay!

Lubānas amatnieku centrs

Adrese: O.Kalpaka iela 4, Lubāna (pagrabstāvā, ieeja no pagalma)

Kontaktpersonas:

Dace (+371 2940 4727); Andrejs (+371 2611 1929).

Amatnieku centra darba laiks:

Piektdienās 10:00 – 15:00

Sestdienās 10:00 – 14:00

Biedrība „Lubānas novada amatnieks” dibināta 2009. gada 1. aprīlī ar mērķi aktivizēt amatnieku darbību un popularizēt latviešu tradicionālās prasmes. Ar pašvaldības, vietējo uzņēmēju un atsevišķu entuziastu atbalstu 2012. gadā biedrība atklāja Amatnieku centru. Šī vieta Lubānas novadā kalpo daudziem mērķiem: amatniecības popularizēšanai, apgūšanai, Lubānas novada amatnieku radītā izstādīšanai, meistardarbu aplūkošanai, iegūšanai, jaunu ideju apkopošanai un realizēšanai. Centrā ir notikušas jostu, tautisko brunču, paklāju aušanas, klūdziņu pīšanas, vilnas vešanas apmācības novada ļaudīm.

Centrs labprāt uzņem ciemiņus un dalās pieredzē. Ir iespējas ekskursantu grupām piedalīties amatnieku darbos – aust, veidot pinumus, filcēt un veikt citus rokdarbus.

Īpaši jūtama centrā ir kopības sajūta, visiem vienas rūpes turēšana. Amatnieki kopā brauc uz tirgiem, kopā aktīvi darbojas. Jauni dalībnieki paši atrod ceļu uz šejieni.

Lubāna Craft Centre

Address: O. Kalpaks iela No 4, Lubāna (basement floor, entrance from the back)

Contacts:

Dace (+371 2940 4727); Andrejs (+371 2611 1929)

The working hours of the centre:

Fridays 10:00-15:00

Saturdays 10:00-14:00

The association „Lubānas novada amatnieks” was founded on April 1, 2009, with the purpose to promote artisans and to popularize Latvian traditional skills. With the support of local municipality, entrepreneurs and individual enthusiasts Craft Centre was opened in 2012. This place serves Lubāna district for many purposes – to popularize and learn handicrafts, to exhibit works of Lubāna district craftsmen and masters, to gather new ideas and realizing them. Classes on making sashes and folk skirts, carpet weaving, wicker-work, wool felting have taken place in the Centre.

Craft Centre welcomes guests and shares the experience. The excursionist groups have the chance to take part in handicraft works – weave, wicker, felt and so on.

The feeling of togetherness is apparent in the Centre, everyone is taking care of each other. The craftsmen are going together to fairs, working together. New members find the way here on their own.

Dace Rudzīte

Nodarbošanās: Lubānas Mākslas skolas skolotāja, amatniece
Izglītība: skolotāja, Liepājas Universitāte
Amatnieku dienas: filcēšanas darbnīca

Dace ir Lubānas amatnieku biedrības viena no aktīvākajām amatniecēm. Viņa ir Mākslas skolas pedagoģe, pasniedz priekšmetu darbs materiālā, kurā bērni strādā ar dažādiem materiāliem: papīrs, tekstils u.c., izmēģina dažādās leļļu gatavošanas tehnikas.

Jau gadus astoņus meistare no vilnas kārsuma veido oriģinālus, skaistus mākslas darbus – čības, zābakus, somas, pirts cepures, bet galvenais darbības lauciņš ir viņas gatavotās maskas. Tās vienmēr piesaista cilvēku uzmanību Latvijas amatnieku tirdziņos, kā arī viesojoties Lubānas amatnieku centrā. Pašai vismīļākās ir vilku maskas, jo var izspēlēties ar pelēkajām nokrāsām, zemes toņiem. Viņas darinātās maskas var izmantot kā pirts cepures, gan izmantot kā karnevāla un teātra atribūtus, bet drosmīgākie ar šo cepuri padara neatkārtojamu savu ikdienas ģērbšanās stilu.

Dace organizē radošās darbnīcas bērniem un pieaugušajiem, vada nodarbības dažādos projektos („Latvijas valsts mežu” ziedojuma „Sociālās palīdzības sniegšana” projekti un citi).

Nemiera gars. Interese par rokdarbiem jau no bērnības, bet visu laiku vajag pamēģināt ko jaunu, gribas „izkost” to materiālu – ādu, zīdu, stiklu. Tagad Dace pēta ekoprintēšanu, bet nākamajā dzīvē gribētu būt podniece.

Neticami, bet no sākuma filcēšana nepatika, taču – vajadzētu „izkost”. Iepatikās, un tagad Dace atzīst, ka dzīve nav piepildīta, ja neesi filcējis kādu brīdi. Filcēšana ir atkarība, – tas, kas vajadzīgs.

Viņai patīk izaicinājumi – kaut ko jaunu uztaisīt. Ir izveidojusies sadarbība ar mākslinieci Gitu Šmiti, kura šuj pirts mētelišus un ir zīmola „Pirtsmāksla” radītāja.

Daces atziņa: *Hand made* – vislabākā atkarība.

Occupation: teacher in Lubāna Art School, craftswoman

Education: teacher, University of Liepāja

Craft days: a felting workshop

Dace is one of the most active members of the Lubāna Craftsman Association. She is a teacher in Art school, teaches about work with materials where children are working with various materials: paper, textile etc., to try out their skills in various doll-making techniques.

For eight years is a master of carded wool, she makes original and beautiful artistic handicrafts – slippers, boots, bags, hats for sauna, however, her primary craft field is the masks she makes. They are always drawing attention in Latvian handiwork fairs and when visiting Lubāna Crafts Centre. For her, the most beloved are the wolf masks, as it allows creative space with grey and earth tones. Masks made by Dace can be used as sauna hats, as well as carnival and theatre attributes, the boldest ones are using these hats to make their everyday style unique.

Dace organizes creative workshops for children and adults, manages classes in various projects (Latvia's State Forests charity projects on social benefits, and others).

Never rests. Has showed interest in handicrafts already in childhood, but there always is a need to try something new, to fully grasp and understand the material, be it leather, silk or glass. Nowadays, Dace is exploring eco-printing, but in the next life wishes to be a potter. You might not believe, but in the beginning, felting was disliked. But all the same, there was the need to fully understand it. She started to like it and now Dace admits that there is something missing if there has been a moment in time without doing some felt work. Felting is an addiction, it is something that you need.

She enjoys challenges, to create something new. Is collaborating with the artist Gita Šmite who makes sauna robes and is the creator of the brand Pirtsmāksla.

Dace imparts: *Handmade* – the best of addictions.

Andrejs Valainis

Nodarbošanās: amatnieks

Amatnieku dienas: klūdziņu pīšanas darbnīca

Andrejs pin ļoti kvalitatīvus klūdziņu grozus, paplātes un citus izstrādājumus, kā arī darina kaula piekariņus un harpūnas.

Gandrīz pirms 40 gadiem Andrejs klūdziņu pīšanas pamatus apguvaursos, kurus pasniedza meistare Zelma Lāne. Toreiz mācīties gribētāju bija daudz, tagad palikuši tikai viņi divi – Andrejs un Jāzeps Geiduks. Jauniešiem šī nodarbe šķietot par grūtu un trūkstot pacietības.

Andrejs smeļot saka, ka uz viņu attiecas teiciens: “Pinu dienu, pinu nakti.” Lai pītu, vispirms klūdziņas ir jāsgriež, jānomizo, jāizmērcē.

Ar šo amatu saistās daudz kuriozu. Andrejs, jokus mīlēdams, klāj vaļā stāstu par to, kā reiz pinis pasūtīto grozu, kas beigās bijis tik liels, ka ārā nevarējuši izdabūt ne pa logu, ne pa durvīm. Vai arī stāsts par „ģimenes fabriku”. Reiz, veicot lielu pasūtījumu, paplātišu pīšanas darbos iesaistīta visa ģimene, katrs darījis kaut ko savu, darbs gājis kā pa konveijeru, bet visu paspējuši laikā un paplātes sataisījuši.

Vēl Andrejs ir kaislīgs makšķernieks, tas ir laiks, kad atpūsties no pīšanas.

Andreja atziņa: Klūgu mizošana ir meditācija.

Foto: Matīss Markovskis

Occupation: craftsman

Craft days: wicker-work workshop

Andrejs makes high-quality wicker baskets, trays and other products, he also crafts bone pendants and harpoons.

Almost 40 years ago Andrejs learned the basics of wicker in classes taught by master Zelma Lāne. At the time, there were many who wished to learn, now there are only two left, Andrejs and Jāzeps Geiduks. For youths, the activity is too arduous and they lack patience.

Andrejs jokes that „doing wicker-work day and night” is all about him. For wicker-work the wattles need to be cut, barked (peeled) and soaked.

There are many anecdotes with this handicraft. Being a lover of jokes, Andrejs tells a story of one time when he was weaving a basket for an order, he made it to a size that fitted neither through the window nor through the door. Then there's the story of a family factory. Once, while fulfilling a large order, the whole family was taking part in making trays, each doing their own work, working as a conveyor belt, however, all was crafted in time and the trays were ready.

Andrejs is also a passionate fisherman, it's a time when he rests from wicker works.

Andrejs imparts: The barking of wattles is a meditation.

Photo: Matīss Markovskis

Katrīna Valaine

Nodarbošanās: audēja
Izglītība: Vidzemes Augstskola, Tūristu gids – ceļojumu un pasākumu organizators
Amatnieku dienas: aušana ar dabas materiāliem

Ziedu meitene, amatniece jau trešajā paaudzē, kur latviskā dzīvesziņa ģimenē ir goda vietā, ar kuplu radu pulku apkārt, no kuriem mācīties rokdarbus un lūgt padomu un palīdzību, ja nepieciešams. Bērnībā no vectēva iemācījusies pīt grozus, bet mamma iemācījusi aust. Arī ideja par pirts zāļu paklāju aušanu ir mammas, un nu jau vairākus gadus top Latvijā kas neredzēts, taču ļoti latvisks, dabīgs un ārstniecisks. Katrīna paklājiņos ieaug ap 30 augu – bērzus, papardes, kalmes, vībotnes, vīgriezes, ugunspuķes, piparmētras, ozolus, pīlādžus, nātres un daudzus citus, veidojot rakstus pēc savām iekšējām sajūtām.

Līdzdarbojas biedrībā „Lubānas novada amatnieks” no pašiem pirmsākumiem.

Katrīna “Vidzemes novada veiksmes stāstos” par savu ieguldījumu mājamatniecībā, aužot zāļu paklājus, saņēma Atzinības rakstu nominācijā „Mājrāzotājs/amatnieks”.

Domājot par savas patstāvīgas uzņēmējdarbības uzsākšanu, pabeigusi Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) rīkotos kursus jauniešiem biznesa uzsākšanai, uzrakstījusi projektu par pirts paklāju aušanu no dabas materiāliem, reģistrējusi saimniecisko darbību. Izvirzīta LLKC jauniešu konkursa “Laukiem būt!” finālam, kur saņēma trīs simpātiju balvas (banka “Altum”, Zemkopības ministrija, Latvijas Lauksaimniecības universitāte).

Katrīnas atziņa: Kad dara to, kas patīk, tad arī izdodas. Šķēršļus atrast ir ļoti viegli, taču labāk ir meklēt iespējas.

Occupation: weaver

Education: Vidzeme University of Applied Sciences, Tourism guide – tourism and recreation organisation

Craft days: weaving using materials from nature

Girl of blooms, an artisan in the third generation, where the Latvian way of life is in the seat of honour, surrounded with a large family who can teach handicrafts and provide advice and help if needed. During childhood, grandfather taught her basket weaving and her mother taught her fabric weaving. The idea on weaving greenery carpets for saunas comes from her mum, and for many years now she creates something never seen before in Latvia but at the same time natural, remedial and in Latvian spirit. In the carpets, Katrīna weaves around 30 plants – birch, ferns, calamus, mug wort, meadow, golden-cups, peppermint, oak, rowan-tree, nettles and many others, and creates the patterns guided by her inner feelings.

Is a member of the association „Lubānas novada amatnieks” since its very beginning.

On her contribution towards handicrafts, Katrīna has received a distinction for her greenery carpets in the nomination Home industry/Artisan, within the success stories of „Vidzemes novada veiksmes stāsti”.

With consideration of her independent entrepreneurship, has attended courses of Latvian Rural Advisory and Training Centre (LLKC) provided for young people to begin their business, has written a project about weaving sauna carpets out of natural materials, has registered her economic activity. Was in the final of LLKC's youth competition „Laukiem būt!” where she received three audience choice awards (from finance institution Altum, Ministry of Agriculture, Latvia University of Life Sciences and Technologies).

Katrīna imparts: When you do what you like, then you succeed. Finding obstacles is very easy, however, looking for chances is better.

Foto: Ildze Markova

Sandra Valaine

Nodarbošanās: Lubānas Mākslas skolas skolotāja, amatniece
Izglītība: Latvijas Universitāte, Vizuālā māksla un mākslas vēsture
Amatnieku dienas: aušana

Sandra iet kā atspole. Viss viņai jāpamēģina un jāizzina. Mācījusies apgleznot stiklu un zīdu, izmēģinājusi filcēšanu. Organizē radošās darbnīcas bērniem un pieaugušajiem. Un auž. Tas galvenais.

Aušanas epopeja Sandrai sākās 2012.gada vasarā, kad viņa lepni paziņoja: “Audīšu brunčus!” Un tad jau vairs atkāpšanās ceļa nebija, jo pēkšņi visas lubānietes sagribēja aust. Aust iemācīja Rudīte Platā, kura jau vairāk kā divdesmit gadus auž tautastēpus. Pie pirmā noaustā metra visas jauniesācējas raudājušas. Ar smaidu Sandra atceras, ka pirmajā dienā noaudusi vien 5 centimetrus un ar šausmām domājusi: Kur vēl brunčiem nepieciešamie 4 metri??! Taču darbs godam paveikts un Dziesmu svētkos, ejot gājienā, viss Lubānas deju kolektīvs varēja lepoties ar pašaustiem brunčiem.

Šobrīd Lubānā aušana aizgājusi plašumā, daudzas sievas uzstādījušas stelles savās mājās, un jau 38 sievas un meitas uzaudušas savus brunčus. Īpaša esot kopības sajūta, kad audējas sanāk kopā, katra savos austajos brunčos.

Pateicoties Rudītei, kura atvēlējusi vecmammās mājas 1.stāvu, ir izveidota aušanas darbnīca, kur noliktas četras lielās stelles un vēl mazās jostu stellītes.

Sandrai aust nekad neapnīk, un ideju vēl ir tik daudz...

Sandra savas zināšanas nodod tālāk meitām Katrīnai, Jetei un Lotei.

Sandras atziņa: Aušana ir kā meditācija.

Occupation: teacher in Lubāna Art School, craftswoman

Education: University of Latvia, Visual Arts and Art History

Craft days: weaving

She can be likened to a loom's shuttle. She has to try out and learn about everything. Has learned how to paint on glass and silk, tried her hand at felting. Organizes creative workshops for children and adults. And she weaves. Don't forget about that.

It all notably began in the summer of 2012, with Sandra proudly proclaiming: ‘I'll weave folk skirts!’ And then there was no way back as suddenly all the women of Lubāna were keen on weaving. Rudīte Platā who has been weaving folk costumes more than twenty years taught her the craft. After the first weaved metre all the beginners wept. Sandra remembers with a smile that in the first day she only weaved five centimetres and was terrified by the thought ‘do I need 4 more metres for these skirts?!’ But the work was done proper and in the Celebration Procession of the Song Festival the whole folk dance group women were proudly wearing their self-weaved skirts. Nowadays, weaving in Lubāna is very popular, many women have looms in their homes and already 38 women and girls have made their own folk skirts. There is this special feeling of togetherness when weavers come together and each wears her own self-made skirt.

Thanks to Rudīte, who allotted the first floor of the house to a weaving workshop, there have been placed four larger looms and some smaller looms for making sashes.

Sandra will never tire of weaving, there are still so many ideas...

Sandra handed her knowledge to her daughters Katrīna, Jete and Lote.

Sandra imparts: weaving is like meditation.

Sarkaņu amatu skola

Adrese: Sarkaņu pamatskola, Sarkaņi, Madonas novads
Kontaktpersonas: Valda Kļaviņa (+371 29424739); Vanda Podiņa (+371 26987948)
e-pasts: valda.klavina@madona.lv
Darba laiks: pēc pieteikuma

Amatnieku skola ar Madonas novada pašvaldības atbalstu izveidota un iekārtota kādreizējās Sarkaņu pamatskolas telpās, dodot skolas ēkai jaunu dzīvi.

Piedāvājums:

* Ekskursija pa Sarkaņu amatu skolu: audēju, klūdziņu pinēju un rokdarbnieču darbnīcu apskate, oriģinālās Pētera Viļumsona stelles, aušanas demonstrējumi ar iespēju līdzdarboties, rokdarbu un pinēju pulciņu darbu apskate, iespēja tikties ar meistarēm. Darbnīcā darbojas ap 20 audējas. Iespēja pieteikties uz aušanas nodarbībām, iegādāties vai pasūtīt vietējā amatnieka Ģirta Ozola jostu aužamās galda stelles.

* Aušanas nodarbības. Atbilstoši dalībnieku interesēm tiek piedāvāta jostu, lakatu, brunču audumu, villaiņu, grīdceliņu vai segu aušana. Aušana notiek uz vairāk kā 100 gadus senajām ievērojamā Latvijas stelli meistarā Pētera Viļumsona stellēm, kur vienlaicīgi tiek uzvilkti velki 8 audeklu aušanai. Aušanas tradīciju saglabāšanai apkārtnes audējas ir sagatavojušas vairākas musturu grāmatas. Jostas un nelieli gobelēni tiek austi uz vietējā amatnieka Ģirta Ozola veidotajām galda stellēm. Nodarbībās var piedalīties arī iesācēji, kam nav nekāda priekšstata par aušanas māku.

* Rokdarbu nodarbības: adīšana, tamborēšana, izšūšana, tautas tērpu izgatavošana, knipelēšana, mezglošana, pārļošana. Uz vietas redzami arī pulciņa dalībnieču izgatavotie rokdarbi.

Sarkaņi Craft School

Address: Sarkaņu pamatskola, Sarkaņi, Madonas novads
Contacts: Valda Kļaviņa (+371 29424739); Vanda Podiņa (+371 26987948)
E-mail: valda.klavina@madona.lv
Working hours: per appointment

Craft School was formed in the premises of previously Sarkaņi Elementary School, with the help of Madona district municipality thus giving the school building a new life.

They offer

* Excursions in the premises of Sarkaņi Craft School – viewing workshops of weavers, artisans, wicker-work, the original Viļumsons' loom, weaving demonstrations with the chance to participate, viewing the exhibits of handicraft works and wicker-work, a chance to meet the Masters. There are 20 weavers working in the workshop. A chance to apply for weaving classes, to purchase or order table loom for sash weaving from craftsman Ģirts Ozols.

* Weaving classes. Depending on the wishes of the participants, classes of sash, kerchief, skirt fabric, shawl, carpet and quilt weaving are available. The remarkable 100-year-old loom of Latvian loom-master Pēteris Viļumsons is used to weave, simultaneously eight warps are used for fabric weaving. To preserve weaving traditions the local weavers have made several pattern books. Sashes and small tapestries are woven on table looms made by local craftsman Ģirts Ozols. Beginners with no notion about weaving can take part in the classes.

* Handiwork classes – knitting, crocheting, embroidery, the making of folk costumes, bobbin lace, macramé, bead crafts. You can also view the works of students of handiwork classes.

Inese Maitīte

Nodarbošanās: audēja
Izglītība: RA Humanitārā fakultāte,
bakalaura grāds vēsturē, vides gida
kvalifikācija, daiļdārzniece un Tautas
daiļamata meistare aušanā
Amatnieku dienas: aušana ar Pētera
Viļumsona vienpaminas stellēm

Spilgta un radoša personība ar spēcīgu
savu sakņu apzināšanos un senču gēniem
aušanā, mācījusies par daiļdārzniecei,
vēsturniecei un gidi, lai darbu aplis atkal
noslēgtos tajā, ko prot un grib darīt
vislabāk – aust.

Rokdarbnieces bija gan Ineses vecmamma Anna, gan mamma Lidiņa, kuras izšūtajam baltajam galdaudam 1940. gada Latgales Dziesmu svētkos Daugavpilī piešķīra Zelta medaļu. Baltais galdauds joprojām ir ģimenes relikvija. Rokdarbi un aušana nāk līdzī paaudzēs, un nu jau arī Ineses meita Ilze apgūst sarežģīto un priekpilno amatu. Mācoties Madonas 1. vidusskolā, klasesbiedrene Inta (Bērziņa) Leve aicināja aiziet pie Birutas Lūses uz aušanas pulciņu Skolēnu namā. Tanī brīdī nepavisam nešķita, ka aušana ik pa laikam dos gan prieku, gan maizi. Tautas lietišķās mākslas studijas „Ērgļi” vadītāja Sandra Lauberte reiz teikusi: „Ja tu būtu ķirurgs, tad stelles būtu arī operāciju zālē.”

Skolas laikā Madonā Inese pirmoreiz satikās ar Mariju Svili, kura pēc vīra aiziešanas mūžībā aicināja pārņemt viņu darbu pie Viļumsona stellēm. Paradoksāli, bet toreiz Inese no lielajām stellēm nobijās un domāja, ka uz tām neaudīs nekad mūžā. Taču pēc vairākiem gadiem tieši Inese vērsās pie Madonas novada pašvaldības ar priekšlikumu iegādāties kultūrvēsturiskās Viļumsona stelles. No Krustpils tās pārveda un uzstādīja Sarkaņos. Pēc 7 gadu klusēšanas Inese stellēs baltos velkos sāka aust pirmo segu. Sarkaņi ir pirmā vieta Latvijā, kur Viļumsona stelles ir pieejamas sabiedrībai. Nu Inese ir atzīta Viļumsona stellju eksperte, kuras palīdzību meklē ne tikai latvieši, kuri atraduši, nopirkuši vai mantojuši šīs stelles, bet arī igauņi un lietuvieši. Viņa nesavtīgi vada meistarklases, lai iegūtās zināšanas nodotu tālāk.

Ineses Mailītes fundamentālais darbs ir arī grāmatas „Viļumsona stelles un raksti” sagatavošana izdošanai.

Inese atzīst, ka viņai nav bažu mainīt darbu, jo darbs pats iekrīt rokās. Tagad viņa sākusi aust modernos audumus mēteļiem un kleitām.

Ineses atziņa: Darbs – prieka tēvs.

Foto: Ilze Strēle

Inese Maitīte

Occupation: weaver

Education: Rēzekne University College Faculty of Humanities, Bachelor's degree in History, Environmental Interpreter-guide qualification, landscape gardener, a Master of Folk Applied Arts in weaving

Craft days: weaving with Viļumsons' loom

A brilliant and creative person with a strong knowledge of her roots and with the weaving genes of her ancestors. Has studied landscape gardening, history and tour guiding so the circle of jobs ends with the one she can do the best and enjoys the most – weaving.

Both her grandmother Anna and mother Lidiņa have been artisans and their white embroidered table-cloth received the Gold medal in 1940 Latgale Song Festival in Daugavpils. The white table-cloth is still a family relic. Handicrafts and weaving have come down the generations and now her daughter Ilze is learning the intricate and enjoyable craft as well.

While studying at Madona Secondary School in 1 her classmate Inta (Bērziņa) Leve invited her to attend weaver's hobby club of Biruta Lūse in the Students Centre. At the moment, she did not think weaving would occasionally bring both joy and bread. The manager of Folk Studio of Applied Art „Ērgļi” Sandra Lauberte once said: „Were you a surgeon, then the loom would be also in your operating room.”

While attending school in Madona, she met Marija Svile for the first time. After her husbands passing she asked to take over their work with Viļumsons' loom. Ironically, Inese felt intimidated by the big loom at that time and thought she would never use it to weave. Then, many years later Inese turned to Madona district municipality with the proposal to purchase the Viļumsons' loom, a valuable cultural heritage. The loom was brought from Krustpils and installed in Sarkaņi. After seven years of standing still, Inese started to weave the first quilt in white warp. Sarkaņi is the first place in Latvia where the Viļumsons' loom is available to the general public. Now, Inese is a known master of Viļumsons' loom and her help is sought after not only by Latvians who have purchased or inherited these looms but also by Lithuanians and Estonians. She selflessly teaches master-classes to pass her knowledge to others.

A fundamental work of Inese Mailīte is the preparation to publish a book on Viļumsons' loom „Viļumsona stelles un raksti”.

Inese admits that she does not fear to change jobs as the work falls into her hands on its own. Now she has started to weave modern fabrics for coats and dresses.

Inese imparts: Work is the father of joy.

Vanda Podina

Nodarbošanās: amatnieks, Sarkaņu un Mārcienas rokdarbu pulciņa vadītāja
Izglītība: Rīgas 16.PTV, profesionāls drēbnieks,
Amatniecības kameras meistare, Tautas daiļamata meistare,
TLMS „Bārbele” dalībiece
Amatnieku dienas: Otrreiz izmantojamo materiālu darbnīca

Amatnieks ar lielo burtu. Nav tādas rokdarbu tehnikas, ko Vanda nebūtu izmēģinājusi: adīšana, tamborēšana, izšūšana, tautas tērpu izgatavošana, knipelēšana, mezglošana, pārļošana, aušana.

Vanda sākusi adīt sešu gadu vecumā, pirmais darbs – jaka lellei. Rokdarbus strādājušas gan viņas vecāmāte, gan māte, gan krustmāte. No sākuma Vandai adīšana bijusi kā hobijs, bet, 2002.gadā paliekot bez darba, kļuva nepieciešamība, jo to viņa perfekti mācēja. Matemātiķis pēc būtības. Zina, cik laika vajadzēs katram rokdarbam. Ļoti azartiska. Jo sarežģītāks pasūtījums, jo lielāks entuziasms. Radoša, seno laiku tradīciju un mūsdienu iespēju apvienotāja. Pedantiski rūpīga un ar ārkārtīgi augstu uzliktu kvalitātes līmeni. Ja strādā, tad no sirds, tā, lai nav kauns. Īsti amatnieki, Vandas izpratnē, saskaitāmi uz abu roku pirkstiem. Agrākā Latvijas laika saikne amatnieks – patērētājs tagad pārtrūkusi, jo rokdarbi tiek gatavoti pēc šablona, ne pasūtītājam. Piemēram, stelles agrāk gatavoja konkrētam amatniekam. Vanda strādā ar pasūtītāju, kārtīgi izzina viņa vēlmī, pamatīgi izdomā rokdarbu, izplāno, un tad paliek darīšana.

Vanda uzskata, ka amatnieks šajos laikos var izdzīvot tikai ar pamatīgu, regulāru un smagu darbu. Visu laiku ir jāturpina mācīties, jāapgūst kaut kas jauns. Tē noder ne tikai kursi, pieredzes apmaiņa, piemēram, starptautiskajā zeķu adītāju čempionātā Lietuvā, kur 2016. un 2017.gadā Vanda uzvarēja, bet arī „Youtube”, kur var atrast daudz profesijai noderīgu lietu – gan senās rokdarbu tehnikas, gan jaunumus.

Vadot pulciņus, meistare saprata, ka cilvēki grib aust, bet visiem stelles nav pieejamas, tāpēc piedāvā aust netradicionāli, piemēram, uz velosipēda riteņa vai pašgatavotas planšetes, kur ļoti labi lietā liekamas lupatiņas, tā dodot materiālam otro dzīvi.

Gatavojoties Dziesmu svētkiem un Latvijas simtgadei, ir ļoti daudz pasūtījumu tradicionālo tautastērpu gatavošanai.

Vandas atziņa: Kad esi procesā līdz ausīm iekšā, tad sāk iemīlēties savā darbā.

Vanda Podina

Occupation: artisan, manager of handicrafts hobby club in Sarkaņi and Mārciena
Education: Rīga Trade Vocational Secondary School 16, certified tailor, Master of Latvian Chamber of Crafts, Master of Folk Applied Arts, member of Folk Studio of Applied Art „Bārbele”
Craft days: a workshop on recyclable materials

Artisan with the capital A. There is no handiwork technique that Vanda has not tried: knitting, crocheting, embroidery, making a folk costume, bobbin lace, macramé, bead crafts, weaving.

Vanda began to knit at the age of six, her first work – a jacket for a doll. Her grandmother, mother and godmother were all artisan women. In the beginning, knitting was a hobby, when in 2002 she became unemployed and then it became a necessity, as this was something she excelled at. In her heart, she is a mathematician. Knows the time needed for each handiwork project. Very passionate. The more difficult the order, the more zeal she has. She is creative, combines old-time traditions and modern opportunities. Scrupulous and has set herself a very high level concerning quality. When she works, then she puts her whole heart in it, not to bring disgrace. In Vanda's opinion, the number of true craftsmen can be counted using only fingers on both hands. The Latvian old-time link ‘from craftsman to user’ has been broken, as the handiwork is made per template and not customer. For example, in the old days, a loom was made for a specific craftsman. Vanda works with the customer, finds out their wishes, thoroughly thinks out the handiwork and then there's only the work itself.

She thinks that a craftsman nowadays can only meet ends with hard, regular and substantial work. You have to continue to educate yourself, learn something new. This is not only courses, exchange of experience like in the international sock knitting championship in Lithuania, where in 2016 and 2017 Vanda won first place, but also YouTube where one can find many useful things, not only handicraft techniques from the olden days but new things as well.

While managing hobby clubs, Vanda realized that people want to weave but not all have access to looms, so she offers to do in a non-traditional way, for example on a bicycle wheel or self-made panel where scrap-cloth rags can be used thus giving it a second chance.

And while preparing for Song Festival and Latvia's Centenary there are many orders on making traditional folk costumes.

Vanda imparts: When you are in the process through and through, then you start to love your work.

Valentīna Gaitīte

Nodarbošanās: floriste
Izglītība: floristikas kursi
Amatnieku dienas: floristikas nodarbības

Prot sarunāties ar puķēm kopš bērnības, ārkārtīgi gaišs un sirsnīgs cilvēks, caur smaga fiziska darba gadiem saglabājusi to īpašo gaišo skatu uz dzīvi un cilvēkiem un puķu mīlestību. Tagad dzīvo un strādā Sarkanos, atzīstot: „Te ir mana vieta, te es gribu būt.”

Pirmo praksi jau skolas gados Valentīna izgāja siltumnīcās, kur bija jāpin bērnu vainagi. Floristikas pamatus apguva kursos, pirmie – pie Levas Rotas Madonā, tad bezdarbnieku kursi pie izciliem meistariem, īpaši – Agras Maulānes, kuru Valentīna sauc par savu skolotāju, atceroties arī kuriozu, ka pie šīs prasīgās pasniedzējas saņēmusi divus 10 (par vainagu un par savu zaļo struktūrpušķi), kaut slavenā floriste deklarējusi, ka viņa nevienam desmitniekus neliekot.

Valentīnai patīk būt plāvā un mežā, vākt zarus un citus materiālus kompozīcijām, siet pirtsslotas, makšķerēt, jo tad var pasēdēt un padomāt, tā atpūšoties no cilvēku radītās kņadas. Pati audzē puķes, īpaši daudz ir kallu, šobrīd jau vairāk kā 6000.

Lielākais gandarījums ir redzēt, ka pie viņas veidotajiem darbiem cilvēki piestāj, skatās, priecājas, fotografējas. Tātad izlolotā ideja ir izdevusies. Taču meistare pret sevi ir ārkārtīgi prasīga, jo atzīst, ka tikai par diviem darbiem pati sevi uzslavējusi: “Jā, es kaut ko varu!” Viens no tiem – ziedu paklājs-josta pie pagastmājas par godu Baltijas ceļa gadadienai. Ziedu paklāju viņa kopā ar saviem palīgiem veido jau sesto reizi.

Viņa veido visus noformējumus Sarkanu pagasta tautas nama „Kalnagravas”, viņas gatavotos smilšu pulksteņus uz 4.maija svētkiem varējām apbrīnot Madonā. Bet vislabāk Valentīnai patīk Līgo svētki, jo tad viņas radošums varot izpausties pēc pilnas programmas.

Valentīnai patīk savas zināšanas nodot tālāk. Lielākos noformējumus viņa taisa kopā ar saviem skolniekiem.

Arī citās jomās Valentīna izpaužas radoši – dzied folkloras ansamblī, dejo tautiskās dejas, spēlē pašmācības ceļā apgūto cītaru, darbojas teātrī, strādā rokdarbus, to elementus bieži izmantojot savos floristikas darbos (reiz, aužot dienu un nakti, tapusi 8 metrus gara josta skatuves noformējumam), noaudusi trīs segas, divas meitām, trešo – „Samtenes” – mazmeitiņai.

Valentīnas atziņa: Florists nevar būt kaut kādos rāmjos. Vajag domas brīvo lidojumu.

Valentīna Gaitīte

Occupation: florist
Education: floristry courses
Craft days: floristry classes

Has a knack to speak with the flowers since childhood, a very joyful and sincere person who has retained the positive outlook on life and people, and love towards flowers despite the hard manual labour-years. Lives and works in Sarkanī, saying: „This is my place, this is where I want to be.”

The first practical florist work Valentīna had was in greenhouses during school years, making funeral wreaths. Learned the basics of floristry in courses. The first was by Ieva Rota in Madona, then courses for unemployed by excellent masters, especially Agra Maulāne whom Valentīna calls her teacher and recalls a story on receiving two highest marks of „10” (one for a wreath and one for a green structural composition) – even though the famous and demanding florist stated that it's a mark she does not give to anyone.

Valentīna enjoys being in meadows and the woods, gathering twigs and other materials for compositions, making birch whisks for saunas and fishing because of the chance to sit down and think, and thus resting from the ruckus made by people. Grows flowers, especially callas, their number reaching over 6000.

The greatest pleasure is to see people stopping and admiring, and taking photos with/of the compositions made by her. It means that the idea has come to fruition. However, the master is very demanding when it comes to herself, admitting that she has praised herself only on two workpieces: ‘Yes, I am capable of something!’ One of these pieces is a line-shaped flower carpet at the parish council building, commemorating the anniversary of the Baltic Way. The flower carpet was made together with her helpers for the sixth time.

Valentīna creates decorations for Sarkanī parish Culture Centre Kalnagravas, the hourglasses made by her could be seen in Madona, on the national holiday of May 4. But most of all, Valentīna enjoys summer solstice celebration Līgo while then her creativity has free reigns.

Valentīna likes to pass the knowledge on to others. Bigger decorations she makes together with her students.

Valentīna does not limit her creativeness – she sings in folk ensemble, dances folk dances, has taught herself to play zithar, works in theatre, does handicrafts and uses elements from them in floristry compositions (once working day and night she made an 8 metres long sash as a stage decoration), has weaved three quilts, two for her daughters and the third named „Samtenes” for her granddaughter.

Valentīna imparts: A florist can never work while thinking inside the box. You have to let your thoughts flow free.

Pēteris Viļumsons vienpamīnas stelles

20. gadsimta sākumā latvietis Pēteris Viļumsons Jelgavā sāka izgatavot vienpamīnas pusmehāniskās stelles, kas, pateicoties daudzajām, līdz tam nezināmajām aušanas iespējām, ātri vien ieguva popularitāti. Audēju skaits strauji pieauga, jo pats meistars rīkoja apmācību kursus un nodrošināja arī labi pārdomātu reklāmu. Uz dažām uzstādītajām stellēm vēl mūsdienās saglabāties uzraksts brīnummašīna.

Nīšu kārtas šīs konstrukcijas stellēm cilā ar īpašu karšu sistēmas palīdzību. Kartona lapās izcirstie caurumiņi ļauj pacelt un nolaist vajadzīgās nīšu kārtas. Ar katru pamīnas nomīšanas reizi, pagriežot karšu veltni, darba pozīcijā tiek novietota nākamā caurumotā karte. Viļumsona stellju darbības princips ir Eiropā, īpaši Lielbritānijā un Īrijā 19. gadsimtā plaši izplatīto pusautomātisko stellju vienkāršots variants, kas piemērots plašam lietotāju lokam. Šo stellju darbības mehānisms ievērojami atviegloja platu rakstainu audumu aušanu un ļāva darināt blīvus, stingrus audumus.

Laikā no 1903. līdz 1925. gadam Pēteris Viļumsons patentēja trīs aušanas mašīnas: „Lielupes Viļņi” (1903), „Daugavas Viļņi” (1923) un „Rakstu aušanas mašīna” (1927). Vispopulārākā un plašāk lietotā bija pirmā aušanas palīgierīce „Lielupes Viļņi”, kurai bija vairākas variācijas.

Lielisks palīgs visiem, kuri vēlas šīs 20. gs. datorstelles saprast un iemācīties uz tām aust, ir paša meistara Pēteris Viļumsona pagājušā gadsimta sākumā uzrakstītās grāmatas „Pirmdienas Rīts”, „Otrdienas Rīts”, „Trešdienas Rīts” un „Ceturtdienas Rīts”.

2014. gadā Madonas novada pašvaldība nopirka Jelgavā ražotās Pēteris Viļumsona vienpamīnas stelles, un tās, palīdzot Inesei Mailītei, Vandai un Bruno Podiņiem, Sandrai Laubertei, Anetei Karlsonai, Inesei Jakobi un bijušajai stellju īpašniecei Anitai Zemītei, tika uzstādītas Sarkaņos bijušajā Sarkaņu pamatskolas ēkā.

Šīm stellēm ir ļoti bagāts darba mūžs, jo daudzus gadus uz tām audusi Tautas daiļamata meistare Zenta Blūmentāle un viņas meita Anita, kas vispārējās zināšanas aušanā apguvusi Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolā.

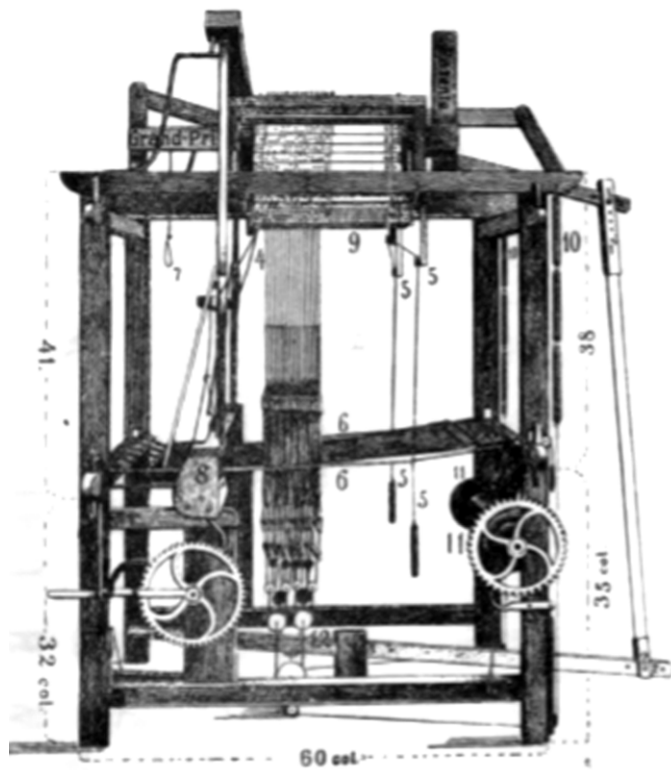
Pirmās drošminieces, kas centās stelles apgūt, bija Sarkaņu rokdarbu pulciņa dalībnieces, kurām aušanu ierādīja Tautas daiļamata meistare Inese Mailīte.

Pieteikšanās „Satiec savu meistarību” un „Muzeju nakts” pasākumos parādīja, ka interese par šīm stellēm ir liela. Ziņa par Sarkaņos uzstādītajām Viļumsona stellēm ātri vien aizskrēja pāri visai Latvijai. Interesentu bija daudz no malu malām.

Stelles vajadzēja mazliet restaurēt, sakopt, pieremontēt. Lieliski izpalīgi – Sarkaņu pagasta amatnieks Ģirts Ozols un Dzintars Tipainis. Vajadzēja organizēt meistarklases, lai šīs zināšanas dotu tālāk, lai stelles sāk kļūst ar citviet. Nu jau lielos lakatus un segas auž arī Ērgļos, Gulbenes muzejā, Jaunpils Amatniecības mācīnīcā, Ludzā, Rīgā. Pavisam drīz audīs arī Jelgavā, kur Pēteris Viļumsons stelles sāka ražot.

Uz simtgadīgajām stellēm Sarkaņos noausto audeklu garums jau pirmajos divos gados sasniedza vairāk nekā simts metru, bet tas bija tikai sākums. Aust gribētāju skaits nav mazinājies, bet arvien pieaug. Varbūt arī tas ir veids, kā saglabāt latvisko identitāti, nosargājot piederības sajūtu savai zemei un tautai.

Teksts: Inese Mailīte

Pēteris Viļumsons' loom

In Jelgava, at the beginning of the 20th century, Pēteris Viļumsons begins to manufacture semi-mechanical looms that soon became popular due to many previously unknown weaving possibilities. The number of weavers grew rapidly as the master himself was organizing training courses and also ensured a well thought out advertising. On some of the looms even nowadays the inscription wonder machine is still visible.

The shafts on these types of looms are controlled using a special card system. Punched cards allow to raise and lower the needed loom shafts. With each press on treadle, the next punched card is placed into work position by turning the card reel. The principle of Viļumsons' loom is based on the widely used looms in 19th century Europe, especially Great Britain and Ireland, and is a simplified version suited for a broader circle of users. The loom mechanism made the weaving of wide and patterned textiles considerably easier and allowing to create dense and strong textiles.

In the years 1903-1925, Pēteris Viļumsons patented three weaving machines: „Lielupes Viļņi” (1903), „Daugavas Viļņi” (1923) and „Rakstu aušanas mašīna” (1927). The most popular and widely used was the first machine „Lielupes Viļņi” that had multiple variations.

An excellent help to everyone that wish to understand these 20th-century programmable looms and learn how to operate them are the books written by the master Pēteris Viļumsons at the beginning of the previous century – „Pirmdienas Rīts”, „Otrdienas Rīts”, „Trešdienas Rīts” and „Ceturtdienas Rīts”.

In 2014, Madona district municipality bought Pēteris Viļumsons' loom, manufactured in Jelgava, and with the help of Inese Mailīte, Vanda and Bruno Podiņi, Sandra Lauberte, Anete Karlsona, Inese Jaboki and the previous owner Anita Zemīte the machine was installed in Sarkaņi, in the premises of previously Sarkaņi Elementary School.

The loom has a very rich work life as for many years it has been used by Master of Folk Applied Arts Zenta Blūmentāle and her daughter Anita, who learned to weave in the Riga Secondary School of Applied Arts.

The first ones brave enough to learn how to use the loom were the members of handiwork hobby group who were taught by Master of Folk Applied Arts Inese Mailīte.

The number of applications to „Meet you Master” and „Museum Night” showed that the interest in the loom is great. The news about the loom being installed in Sarkaņi was soon spread all over the country. Many people from all over were showing interest.

The loom needed a bit of reconstruction, maintenance and mending. A great help were a craftsman from Sarkaņi parish Ģirts Ozols, and Dzintars Tipainis. There was a need to organize workshops to pass around the knowledge so the loom can be heard in work elsewhere. Great shawls and quilts are being weaved in Ērgļi, Museum of Gulbene, Jaunpils House of Crafts, Ludza and in Riga. Soon the weaving will begin in Jelgava, where Pēteris Viļumsons begun the manufacturing.

In almost two years the weaved fabric on the hundred-year-old loom reached the length of over a hundred metres, but this is only the beginning. The number of people wanting to weave has not decreased, it continues to grow. Maybe it is a way to preserve the national identity while safeguarding the feeling of belonging to their land and nation.

Author: Inese Mailīte

Jāņu ugunskuru meistarklase

Izstāde – tirdziņš Sarkaņos

Amatu knyga

Asociacija Anykščių rajono vietos veiklos grupė

- Įgyvendinimo teritorija: Anykščių rajonas (be Anykščių miesto)
- Įsteigimo data: 2004 m. rugpjūčio 30 d.
- Pustapis: www.anyksciuvvg.lt

Įgyvendinant vietos plėtros strategijas, pagrindinis tikslas yra ieškoti papildomų galimybių savo gyvenamosios vietovės finansiniam lygiui kelti. Kaimo gyventojai neretai patiria socialinę, ekonominę atskirtį, vyrauja bedarbystė arba trumpalaikiai sezoniniai darbai, emigracija. Vienas iš kaimo vietovių išskirtinumų – galimybė kurti ir plėsti tradicinių amatų centrus, taip ne tik išsaugant tradicijas, bet ir kuriant darbo vietas, auginant pragyvenimo lygį, keliant vietovės patrauklumą turistams ir tokiu būdu palaikant kitus vietos verslus.

Ši veikla yra puikus naujų darbo vietų ir pajamų šaltinis, o dar vienas labai svarbus aspektas – tradicinių amatų gaminių gamyba leidžia išsaugoti ir etninės kultūros vertybes.

Anykščių rajone veikia tradicinių amatų centras Debeikių miestelyje, įkurtas LEADER programos lėšomis ir tradicinių amatų centras A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus skyriuje Arklio muziejuje. Norint plėsti vietos produktų pasiūlą, pritaikyti naujoves, informuoti visuomenę apie amatų centrų veiklas, sudalyvauti kitų šalių mugėse, pasidalinti patirtimi, išmokyti naujų amatų ir verslų, išplėsti produkcijos platinimo sferas, buvo nuspręsta rengti bendrą projektą su šalimis, kuriose tradiciniai amatai labiau populiarūs ir yra didesnis skaičius veikiančių tradicinių amatų centrų, tai Latvijos ir Estijos šalys.

Association „Anykščiai district local action group“

- Territory: Anykščiai district (without Anykščiai city)
- Date of establishment: August 30, 2004.
- Website: www.anyksciuvvg.lt

The main objective of implementing regional development strategies is to look for additional opportunities to raise the residential area's financial level. The villagers often feel social, economic alienation; unemployment or short-term seasonal emigration gain the upper hand. One of the countryside's distinguishing features is the ability to create and develop centres of traditional crafts, not only preserving traditions, but also creating jobs, raising living standards, improving the image for tourists and supporting other local business.

This activity is a great source of new jobs and income. Another very attractive aspect - production of traditional crafted goods can also preserve the values of ethnic culture.

In the Debeikiai village, the Anykščiai district, there is a centre of traditional crafts, created on the "LEADER" program funds, as well as the centre of traditional crafts of A. Baranauskas and A. Venuolis-Žukauskas, located in the memorial museum's "Arklio muziejus" department. To develop the supply of local products, introduce innovations, inform the society about the activities of the centres, participate in fairs of other countries, share experience, master new crafts and business spheres, develop product distribution areas, it was decided to create a common project with the countries, traditional crafts are most popular in, and having the largest number of working traditional craft centres - Latvia and Estonia.

Projekto „Tradicijų ir naujovių sąveika šiuolaikinėje amatininkystėje“ veiklos Anykščių rajono vietos veiklos grupės teritorijoje:

1 diena. 2018.09.20. Tradicinių amatų centras Niūronių kaime.

Edukaciniai amatų mokymai:

„Duonos kelias“ – susipažinome su mūsų etninės kultūros simbolio – duonos keliu nuo rugių sėjos iki duonos riekės, kiekvienam bus suteikiama nepakartojama galimybė pačiam suformuoti ir ką tik iškūrentoje duonkepėje išsikepti savo duonos kepalėlį.

Žvakių liejimas – sužinojome apie vašką, jo panaudojimą įvairiose srityse, žvakių gamybos būdus. Patys galėjome išbandyti vieną seniausių iš jų – žvakių liejimą ant ratelio, ir kiekvienas nusiliejome žvakelę.

Keramika – puodžiaus dirbtuvėlėje mokėmės molio formavimo: kočiojimo, pjaustymo, atskirų detalių sulipdymo, figūrų formavimo, dekoravimo, susipažinome su molio išdegimo būdais. Kiekvienas galėjome nusilipdyti savo molinuką,

Audimas- susipažinome su įvairiais juostų audimo būdais ir patys galėjome išausti pintinę juostelę.

2 diena. 2018.09.21. Tradicinių amatų centras Debeikių kaime.

„Vilnos kelias“ – šio edukacinio užsiėmimo metu susipažinome su vilnos apdorojimo procesu, sužinojome apie vėlimo technologijas, vilnos pritaikymo būdus, patys išbandėme vėlimą šlapiuoju vėlimo būdu ir džiaugėmės pasigaminę sau pirties kepures.

Parodomasis vilnos verpimas – siūlų verpimas su verspte ir verpimo rateliu.

Floristinis bendras projekto partnerių kūrinys Obuolinių šventės rudens gėrybių parodai.

3 diena. 2018.09.22. Tradicinių amatų mugė ir paroda Anykščių mieste.

Galimybė plėsti produkcijos platinimo ir pardavimo vietas, užmegzti nauji kontaktai.

On the territory of the Anykščiai district local action group of the project „Interaction of traditions and innovations in modern handicraft“:

1st day. 20.09.2018. The centre of traditional crafts in the Niūronys village.

Educational craft lessons:

„The Way of Bread“ – we knew our ethnic culture symbol – the way of bread – from sowing seeds to a piece of bread; everyone will get a unique opportunity to bake bread in a freshly heated oven.

Casting candles – we learned about wax, its use in various areas, methods of making candles and were able to try out one of the oldest methods – casting candles on a circle; each of us casted one.

Ceramics – in the potter’s workshop, we learned to mold clay: roll, cut, sculpt individual parts, shape figures, decorate; we also learned some clay burning techniques. Each of us was able to blind his/her own clay craft.

Sewing – we learned different ways of sewing stripes and were able to try out one.

2nd day. 21.09.2018 The centre of traditional crafts in the Debeikiai village.

„The Way of Wool“ – during this educational lesson, we knew the wool finishing process, learned about the felting technologies, methods of using wool and created a bath cap.

Exponential wool spinning - spinning yarns with a spinning wheel.

General floristic work of the project partners for the exhibition of the autumn festival of apple dishes.

3rd day. 22.09.2018. Fair of traditional crafts and exhibition in Anykščiai. The ability to develop the distribution and sale of products, make new contacts.

A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinio muziejaus Arklio muziejaus skyriuje įkurtas Anykščių rajono tradicinių amatų centras

Adresas: Niūronių k., Anykščių r., LT-29175,
Kontaktinis asmuo: Mindaugas Kačemarskas (+370 68712058)
E-paštas: arkliomuziejus@gmail.com
Darbo laikas: nuo 9:00 iki 17:00

Šioje kultūrinėje įstaigoje vykdoma muziejinė, edukacinė veikla betarpiškai siejasi su tradicinių amatų gaivinimu ir demonstravimu.

Arklio muziejuje įsikūrusiame Anykščių rajono tradicinių amatų centre šiuo metu nuolat, ar pagal susitarimą, demonstruojami šie amatai – audimo, karpymo, žaislininko, degučiaus, kalvystės, puodininkystės, duonos kepimo, žvakių liejimo, margučių marginimo, juvelyrikos, kryždirbystės, drožybos, mezgimo, muzikavimo, žemės ūkio darbai dirbami arkliais, tradicinis kinkymas.

Ypač išplėtotas audimo amatas. Muziejuje įsikūrusi audimo mokykla (mokytoja Dalia Bernotaitė-Janušienė), šiuo metu austi mokosi audėjos. Atskiroje patalpoje demonstruojama tekstilės ekspozicija, ten pat vyksta nuolatinis audimo amato pristatymas. Audimo mokykloje kasmet austi mokosi ir išmoksta keletas Anykščių mokyklų moksleivių, yra susibūrusi ir kelių vyresnio amžiaus moterų audėjų grupė.

Muziejuje puoselėjami račiaus ir degučiaus amatai neturi analogų visoje Lietuvoje. Kiekvienas amatininkas savo sukaupta patirtimi noriai dalijasi su kiekvienu apsilankiusiu.

Siekiant užtikrinti nuolatinę amatininkų ugdomąją veiklą, vis labiau nykstant tradiciniam amato perdavimo būdui („iš kartos į kartą“) 2010 ir 2015 metais Niūronyse buvo įgyvendinti du Tradicinių amatų centrų kūrimo ir plėtros projektai, kuriuos įgyvendinus amatų centre buvo pagerintos sąlygos amatininkams, įrengtos specialios patalpos, sukurta reikalinga techninė bazė tradicinių amatų produktams gaminti, įsigyta demonstravimo ir gamybos įranga.

Arklio muziejus – vienas lankomiausių savivaldybių muziejų Lietuvoje. kasmet čia apsilanko apie 40 tūkst. žmonių. Tradicinių amatų centro įkūrimas ir plėtra dar labiau sustiprino Niūronyse veikiančius amatus. Amatininkų rankomis iš naujo prikelti eksponatai dar labiau pagyvina ir praturtina muziejų.

Kasmetinėje Anykščių krašto tautodailininkų parodoje dalyvauja didelė dalis Amatų centro amatininkų.

Amatininkai kasmet dalyvauja Anykščių miesto šventėse, kituose Lietuvoje vykstančiuose renginiuose.

Arklio muziejus ir Anykščių rajono tradicinių amatų centras Niūronyse – vienas lankomiausių savivaldybių objektų Lietuvoje. Kasmet čia apsilanko apie 40 tūkst. žmonių.

In the memorial museum's of A. Baranauskas and A. Vienuolis-Žukauskas department, the Anykščiai district centre for traditional crafts was created.

Address: Niūronys village, Anykščiai, LT-29175,
Contact person: Mindaugas Kačemarskas (+370 68712058)
E-mail: arkliomuziejus@gmail.com
Schedule: 9:00 – 17:00

This cultural institution carries out a museum and educational activity, directly related to the revival and demonstration of traditional crafts.

The Anykščiai district centre of traditional crafts, located in the „Arklio muziejus“, currently constantly or by agreement demonstrates the following crafts – mating, cutting, toy craft, burning, blacksmithing, pottery making, baking bread, casting candles, decorating Easter eggs, jewellery, the creation of crosses, wood carving, knitting, playing music, agricultural work on horses, traditional hitching.

The knitting craft is especially developed. At the weaving school in the museum (teacher Dalia Bernotaitė-Janušienė), weavers are currently learning to knit. Textile expositions are displayed in a separate room; there is also a permanent exhibition of weavers. In the weaving school, several students of Anykščiai schools learn to weave each year; it is also attended by a group of several older weavers.

The museum keeps the traditions of wheelwrights and tarheels, which have no analogs in the whole Lithuania. Craftsmen willingly share their experience with visitors. To ensure continuous training of craftsmen, when the traditional craft transfer method („from generation to generation“) disappears, in 2010 and in 2015, two projects for the creation and development of traditional craft centres were implemented in Niūronys, after which the conditions for craftsmen improved, special premises were equipped, the necessary technical base to produce traditional crafts was created, and equipment for demonstration and production was purchased. „Arklio muziejus“ is one of the most visited museums in Lithuanian municipalities. About 40 thousand people visit it annually. The creation and development of the traditional craft centre strengthened the crafts of Niūronys. The exhibits, recreated by the craftsmen, revive and enrich the museum. In the annual exhibition of the Anykščiai region artists, participate most of the craft centre's craftsmen. They annually participate in Anykščiai festivals and other events in Lithuania. „Arklio muziejus“ and the traditional craft centre of Niūronys, Anykščiai district are one of the most visited facilities of Lithuanian governments. About 40 thousand people visit them annually.

Nijolė Kačkuvienė

Profesija: tradicinių amatų meistrė
Išsilavinimas: statybos inžinerijos magistro laipsnis VGTU
Amatų dienos: žvakių liejimas, edukacija „Duonos kelias“

Nijolė Kačkuvienė senovinėje aukštaitiškoje troboje vykdo edukacines programas ir yra vadinama trobos šeimininke – „gaspadinė“. „Kiekviena šeimininkė gerai pažinodavo savo krosnį, – sako Nijolė. – ir kiek malkų reikia, kad duonelę iškeptum, ir kiek laukti, kol ateis kepti skirtas laikas.“ Duonos kepimo paslapčių Nijolė išmoko iš savo mamos. „Duonos receptas nėra sudėtingas, - teigia moteris: – ruginiai miltai, vanduo, druska, cukrus, kmynai ir jokių cheminių priedų, mielių. Svarbiausias čia raugas.“ Nuo 1999 m. Nijolė vykdo šias edukacines programas: „Duonelė kasdieninė“, „Bitelė ratuota“, „Velykiniai margučių raštai“, „Prie balto Kūčių stalo“.

Nijolės veikla sulaukė daug apdovanojimų ir nominacijų, svarbiausi yra šie:

2008 m. Gruodžio 8 d. suteikta nominacija „Kaimo spindulėlis“ už veiklą muziejuje;

2009 m. Balandžio 28d. suteiktas tautinio paveldo produkto sertifikatas kepamai ruginei duonai.

2015 m. Žemės ūkio Ministerija pripažino tradicinių amatų meistre;

2018 m. už nuopelnus Anykščių kraštui, suteiktas šimtmečio Anykštėno ženkliukas.

Nijolės frazė: Ir iš dienos į dieną vis dėstai lankytojams šventas, gyvas, kaimiškos duonos gimimo paslaptis. Ir stengies padaryti tokį įspūdį, kad ne vienam lemtinga akimirka taptų atspirties tašku naujam gyvenimui ir jis panorėtų tarpti amatininku.

Occupation: master of traditional crafts

Education: VGTU Master of Construction Engineering

Craft days: candle casting, educational program „The Way of Bread“

Nijolė Kačkuvienė conducts educational programs in an old hut in Aukštaitija and is considered its hostess. „Every hostess knew her oven well, – says Nijolė. – how much wood you need to bake bread, how long you have to wait until it is time to bake.“ Nijolė learned the secrets of baking bread from her mother. „The bread recipes are simple, – says the woman: – rye flour, water, salt, sugar, cumin, no chemical additives and yeast. The most important thing is sourdough.“ Since 1999, Nijolė has been conducting the following educational programs: „Daily Bread“, „Bee“, „Records on Easter Eggs“, „At the White Table on Christmas Eve“.

Nijolė has received many awards and nominations for her activities, the most important of which are as follows:

December 8, 2008 - nomination „Village ray“ for activities in the museum;

April 28, 2009 – the national heritage product certificate for rye bread.

2015 – title of master of traditional crafts, awarded by the Ministry of Agriculture;

2018 – the icon of a century Anykščiai resident for work for the benefit of Anykščiai region.

Phrase of Nijolė: Day after day, visitors discover the holy, living, village secrets of the birth of bread. You try to make the moment, fateful for many people, the fulcrum for a new life of those, who want to become real craftsmen.

Skaidrė Račkaitytė

Profesija: dailininkė-restauratorė, sertifikuota keramikos amato meistrė.

Išsilavinimas: Kauno St. Žuko taikomosios dailės technikumio meninio apipavidalinimo specialybė, vėliau įgijo popieriaus ir medžio restauratorės kvalifikaciją, grafikos dizaino bakalauro diplomą.

Amatų dienos: keramikos edukacija Niūronių amatų centre.

Skaidrė molis visuomet traukė ir žavėjo. Keramikos mokėsi savarankiškai – iš knygų, liaudies meno katalogų. Kaime, tėvų sodyboje pati pasistatė juodosios keramikos krosnį, nes labiausiai traukė juodoji keramika. Nuo 1984 m. su savo keramikos darbais pradėjo dalyvauti rajono tautodailės parodose, nuo 1986 m. tapo tautodailininkų sąjungos narė. Nuo 1999 m. beveik kasmet dalyvaudama Molėtų rajone, Bebrusų kaime, Šeškauskų sodyboje rengiamuose juodosios keramikos seminaruose, sėkmingai sėmėsi patyrimo iš puikių savo amato meistrų – Vytauto Valiušio, Skirmanto Petraičio, Džiugo Petraičio, Audriaus Goko. Taip pat gaudavo vertingų patarimų iš dabar jau anapilin išėjusių keramikų: Levo Bekero, Roberto Kavoliuko ir Rimanto Skuodžio. Su keramikos amatu supažindino ir savo sūnų Joną Mindaugą Eimanavičių (gim. 1994 m.), kuris tapo geru malkinių keramikos krosnių degimo žinovu, švilpynių lipdytoju, dalyvaujančiu rajono tautodailės, zoninėse bei respublikinėse parodose, keramikos seminaruose. Skaidrė 2010 m. gavo tautinio paveldo produkto, o 2017 m. keramikos amato meistrės sertifikatą.

Skaidrės frazė: Tradicinio amato mokėjimas ir galėjimas perduoti jaunimui suteikia išskirtinę galimybę ir laimę būti grandimi, užtikrinančia jungtį tarp praeities ir ateities.

Occupation: art restorer, certified master of ceramics.

Education: specialty of a graphic artist, obtained in Kaunas College of Applied Arts of St. Žukas, qualification of a paper and wood restorer, diploma of graphic design bachelor.

Craft days: pottery lessons at the Niūronys craft centre.

Skaidrė has always been fascinated by clay. She studied pottery on her own - from books, folk art catalogs. In the village, on the estate of her parents, she installed a black ceramics stove, since black ceramics especially attracted her. Since 1984, with her ceramic works, she began to participate in regional folk art exhibitions; since 1986, she has been a member of the Society of Artists.

Since 1999, almost every year she participated in seminars on black ceramics, organized in the Molėtai area, in the Bebrusai village, at the Šeškauskas manor. She successfully studied with excellent masters - Vytautas Valiušis, Skirmantas Petraitis, Džiugas Petraitis, Audraus Gokas. Skaidrė also received valuable advice from already-gone masters of ceramics: Levas Bekeras, Robertas Kavoliukas and Rimantas Skuodžis. She taught the ceramics her son Jonas Mindaugas Eimanavičius (born in 1994), who became a good connoisseur of ovens for ceramics, heated by firewood, master of whistles at district, regional and national exhibitions and seminars on ceramics. In 2010, Skaidrė received a certificate for a national heritage product; in 2017 - a certificate of master of ceramics.

Phrase of Skaidrė: Knowledge of traditional craftsmanship and the ability to convey it to young people represent an exceptional opportunity and happiness to become a link in the chain between the past and the future.

Jūratė Zavišienė

Profesija: ūkininkė, sertifikuota tautinio paveldo produktų tradicinė amatininkė
Išsilavinimas: vidurinis, specialybė – virėja
Amatų dienos: parodomasis vilnos verpimas Debeikių amatų centre

Jūratei amatai patiko dar vaikystėje, bet juos daryti pradėjo daugiau nei prieš 10 metų. 2014 metais sertifikavo vilnonius verpalus ir jai buvo suteikta sertifikuotos tautinio paveldo produktų tradicinė amatininkės A kategorija. Verpimo pamokų ėjo pas kaimynę Kazimierą Meištienę, ji mokėjo verpti, megzti, nerti, siuvinėti. Vilna ar siūlai Jūratei patiko visada, nes ji mėgsta megzti, nerti, verpti. Tačiau geros avies vilnos reikėdavo paieškoti. Lietuvoje nedaug auginama švelniavilnių avių, tad sunku jos vilnos gauti. Ūkininkai, auginantys avis mėšai į vilnos švarumą ir kokybę nekreipdavo tinkamo dėmesio, nes vilną tiesiog išmesdavo. Jūratei reikėjo geros vilnos, tad nuo 2011 m. pradėjo pati auginti mišrūnės vokiečių juodgalvės ir merinosų avis. Su amato demonstravimu dalyvavo keliose mugėse ir parodose. Ties vilnos verpimu nesustojo, mokėsi dar ir dažyti vilnos verpalus augaliniais dažais, tai procesas, kuris tave sudomina, pateikdamas įvairių atspalvių ir spalvų, apie kokius net nepagalvoji. Tai ir ilgas bandymų kelias. Jūratė į savo amatų ratą įtraukė ir mokymąsi austi, tai dar viena veikla, kuri taip pat labai patinka...

Jūratės frazė: Amatai tai toks užsiėmimas, kai pamiršti visus kitus darbus ir pareigas... Rodydama amatą noriu, kad kuo daugiau žmonių pradėtų domėtis ir mokytis, kad senųjų amatų neužmirštume, kad jie neišnyktų.

Occupation: a farmer, a certified craftsman of national heritage products
Education: secondary, specialty – cook
Craft days: exponential wool yarn in Debeikiai centre of crafts

Jūratė liked crafts since childhood, but she began to study them more than 10 years ago. In 2014, she certified woollen crafts and became the national heritage products craftsman of category A. She studied spinning at her neighbor Kazimiera Meištienė, who knew how to spin and sew. Jūratė always liked wool or threads, as she likes to sew and spin. However, she often had to look for good quality sheep wool. There are few sheep with soft wool in Lithuania, so it is difficult to get their wool. The farmers, raising sheep for meat, did not pay enough attention to the cleanliness and quality of the wool, as they simply threw away the wool. Jūratė needed good wool, so, from 2011, she began to raise sheep, which are a mixture of German black-headed sheep and merino. She demonstrated crafts in several fairs and exhibitions. Jūratė did not stop at wool yarn; she also learned to dye wool with vegetable pigment. This process will interest you by presenting various shades and colours that you don't even think about. This is also a long journey of experimentation. Jūratė also mastered knitting; this is another activity that she also likes very much.

Phrase of Jūratė: Craft is an activity, during which you forget all other duties. By demonstrating crafts, I want as many people as possible to become interested and learn, so as not to forget the old crafts, so that they do not disappear.

Dijana Smailienė

Profesija: socialinė darbuotoja, buvusi Debeikių amatų centro vadovė
Išsilavinimas: Lietuvos veterinarijos akademija, Vilniaus universitetas
Amatų dienos: pirties kepurėlių vėlimo mokymai Debeikių amatų centre

Dijana įvairiais amatais domėjosi nuo mažumės, nes augo senuosius amatus puoselėjančioje šeimoje. Močiutė verpdavo vilnonius siūlus, mama siūdavo, megzdavo, siuvinėdavo. Prieš penkerius metus Dijana susidomėjo senuoju vilnos vėlimo amatu. Vėlimo paslapčių mokėsi pas patyrusius vilnos vėlimo meistrus. Pamažu vėlimas tapo širdžiai mielu laisvalaikio užsiėmimu, kuris leidžia pailsėti, atsipalaiduoti. Labiausiai mėgsta velti avalynę, skirtą avėti namuose.

Norėdama išsaugoti senuosius amatus ir juos perduoti jaunajai kartai 2015 m. įkūrė Debeikių amatų centrą ir jam vadovavo iki 2018 m. Dijanos ir jos centro narių dėka sėkmingai įgyvendintas vienas iš svarbiausių Anykščių rajono vietos veiklos grupės vietos projektų – tradicinių amatų centro įkūrimas Debeikių miestelyje. Amatų centro tikslas – tarnauti bendruomenės interesams, o vis labiau nykstant tradiciniam amato perdavimo būdui „iš kartos į kartą“, užtikrinti alternatyvų tradicinių amatų išsaugojimo, plėtojimo būdą. Taigi dabar centro veikla betarpiškai siejama ir su tradicinių amatų gaivinimu bei demonstravimu. Centre puikiai įrengtos specialios vilnos vėlimo, karšimo, mezgimo patalpos, sukurta reikalinga techninė bazė šių tradicinių amatų produktams gaminti, demonstruoti. Amatų centre vykdomos edukacinės programos „Vilnos kelias“, kuriose galima susipažinti su vilnos paruošimu, karšimu, vėlimu, verpimu. Taip pat dalyvaujama įvairiose mugėse ir parodose. Dijanos frazė: Amatai tai galimybė racionaliai, kūrybingai ir prasmingai leisti laisvalaikį

Occupation: social worker, former Debeikiai craft centre manager
Education: Lithuanian veterinary academy, Vilnius University
Craft days: felting lessons in Debeikiai craft centre, where you will learn how to make bath caps

Since childhood, Dijana has been interested in various crafts, as she grew up in a family, which kept the traditions of old crafts. Her grandmother spun woollen threads, her mother sewed, knitted and weaved. Five years ago, Dijana became interested in the old wool felting craft. She mastered the felting secrets of experienced felting masters. Gradually, felting became her favourite activity, allowing her to relax. She loves felting shoes for home the most.

Wishing to preserve the old crafts and pass them on to the younger generation, in 2015, she created a centre for crafts in Debeikiai and led it until 2018. Thanks to Dijana and the members of the centre, one of the most important projects of the Anykščiai region group of regional activities was successfully implemented – the creation of the traditional craft centre in Debeikiai. The purpose of the centre is to serve the interests of society, and, given the gradual disappearance of the traditional handicraft transfer method – „from generation to generation“, to ensure the preservation of an alternative way of developing traditional crafts. Currently, the centre's activities are directly related to the revitalization and demonstration of traditional crafts. The centre has beautifully equipped special rooms for felting, weaving, wool weaving, the necessary technical base has been created for the production and display of products of these traditional crafts. In the centre, such educational programs as „The Way of Wool“ are held, where you can learn about the preparation, cutting and weaving of wool. You can also participate in various fairs and exhibitions.

Phrase of Dijana: Craft is the ability to rationally, creatively and intelligently spend free time

Dalia Linartienė

Profesija: soc. darbuotojo padėjėja, sertifikuota tautinio paveldo produktų tradicinė amatininkė
Išsilavinimas: vidurinis
Amatų dienos: parodomasis vilnos vėlimas Debeikių amatų centre

Dalia sako, kad vilnos gaminiai ją šildė dar vaikystėje. Prisiminimuose išliko vaizdai apie verpiančią, mezgančią, veliančią vilną močiutę. Jos kruopštumas ir darbai iš vilnos mane pačią įsuko į jų gamimą gan vėlokai. Pati velti pradėjau dirbdama Aknystų socialinės globos namų užimtumo centre, ten viena iš veiklų buvo vilnos vėlimas. Vėlimo amato mokiausi pati pas vilnos vėlėją Vilniuje. Paskui Debeikiuose, įsikūrus moterų veiklos centrui, buvau pakviesta prisijungti prie jų veiklų. Po kelių metų vėlimo, 2014 m. sertifikavau veltinius ir buvo suteikta A kategorija tautinio paveldo produktui. Keletą metų dalyvauju įvairiose mugėse bei parodose.

Dalios frazė: Vilna puikus būdas įprasminti savo mintis, įdėjas, vilnos gaminiuose daug kūrybiškumo, saviraiškos.

Occupation: assistant social worker, certified traditional craftsman of national heritage products
Education: secondary
Craft days: exponential wool felting in the Debeikiai centre of crafts

According to Dalia, wool products has been warming her up since childhood. She remembers her wool weaving, knitting and felting grandmother. Her meticulousness and works from the wool charmed me rather late. I started felting while working at the employment centre at Aknystai; wool felting was one of the activities in it. I learned the wool felting technique in Vilnius. Later, in Debeikiai, when the centre of activity for women was created, I was invited to join them. After a few years of felting, in 2014, I certified my products and became the national heritage products craftsman of category A. For several years, I participated in various fairs and exhibitions.

Phrase of Dalia: Wool is a great opportunity to comprehend ideas; in wool products, there is a lot of creativity and expression.

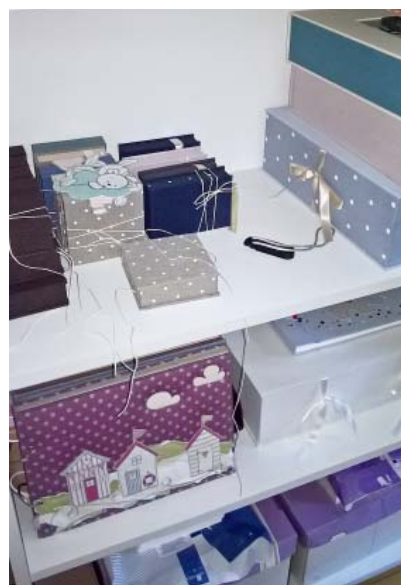
VšĮ Anykščių menų inkubatorius – menų studija

VšĮ Anykščių menų inkubatorius – menų studija
Adresas: J. Biliuno g. 53, Anykščiai
Kontaktinis asmuo: Daiva Perevičienė (+370 652 44555)
E-paštas: verslas@res.lt
Darbo laikas: darbo dienomis nuo 8:00 iki 17:00

VšĮ Anykščių menų inkubatorius – menų studija (toliau – AMI) buvo įkurta 2008 m. 2014 m. AMI, pasinaudojus ES lėšomis, įsikūrė naujose 1500 kv. m. patalpose. Tai pirmasis Aukštaitijos regiono inkubatorius, įsikūręs senosios Anykščių dvarietės teritorijoje, šalia Anykštos upelio, buvusioje mokykloje, kurioje kadaise dirbo net pats Antanas Vienuolis – Žukauskas. Inkubatoriuje reziduoja įvairių sričių menininkai. Čia sutiksite keramiką, odinių rankinių siuvėją, vitražo specialistę, keturis dizainerius, profesionalią fotografę, natūralios kosmetikos gamintojas. Apsilankę menų inkubatoriuje ne tik galėsite aplankyti parodas, įsigyti meno kūrinių, susipažinti su menininkais, dalyvauti kūrybos procese, bet ir užsisakyti edukacines programas: keramikos žiedimą rateliu, lūpų balzamo kūrimo, natūralių kvapalų gamybos, stiklo. VšĮ „Anykščių menų inkubatoriaus – menų studijos misija – skatinti rajono kūrybinės visuomenės verslumą, plėtoti Anykščių miesto bei regiono bendruomenės ir meno visuomenės bendradarbiavimą, rengti vizualiojo, taikomojo meno, literatūros, teatro, šokio, muzikos projektus, kviečiant ne tik Lietuvos bet ir užsienio menininkus, propaguoti miesto ir šalies kultūrą, taip pat ruošti projektus su meninės pakraipos jaunimo institucijomis, formuoti aktyvią ir kūrybišką jaunąją menininkų kartą, plėsti kūrybinių industrijų veiklą. Anykščiuose įsikūręs inkubatorius sudaro sąlygas kultūros ir kūrybinių industrijų plėtrai regione, skatina kūrybinių industrijų atstovų verslumą, jų veiklos tarptautiškumą ir tarpsektorinį bendradarbiavimą, siekiant kurti inovatyvius produktus ar paslaugas.

Address: J. Biliuno str., 53, Anykščiai
Contact person: Daiva Perevičienė (+370 652 44555)
E-mail: verslas@res.lt
Schedule: in weekdays from 8:00 to 17:00

The SE „Anykščių menų inkubatorius“ – art studio (hereinafter O „the AMI“) was established in 2008. In 2014, AMI, at the expense of the EU, settled in the new premises of 1500 sq. m. Firstly, it is the incubator of the Aukštaitija region, located on the territory of the old Anykščiai manor, near the Anykšta river, in a former school, where Antanas Vienuolis – Žukauskas once worked. The incubator houses artists from different areas. Here you will find ceramics, a tailor of leather bags, a stained-glass specialist, four designers, a professional photographer and a manufacturer of natural cosmetics. In our incubator, you can not only visit exhibitions, purchase works of art, meet artists, take part in the creative process, but also order educational programs: burning ceramics on a circle, creating lip balm, creating natural perfumes and glass. The mission of the art studio SE „Anykščių menų inkubatorius“ is to encourage the creative district community, develop cooperation between the community of Anykščiai and the artistic community, implement visual and applied art projects, literary projects, theatre projects, dance and music projects, invite artists not only from Lithuania but also from abroad, to promote the city and the country culture, as well as to prepare projects with organizations of young artists, to form active and new generation of creative artists, to develop the activities of creative industries. The incubator, located in Anykščiai, creates conditions for the development of culture and creative industries in the region, to encourage the activities of representatives of creative industries, the internationalism of their activities and intersectoral cooperation to create innovative products or services.

Käsitööraamat

Raplamaa Partnerluskogu

- Asutatud: 9.05.2006
- Territoorium: Kehtna, Kohila, Märjamaa ja Rapla vald
- Kodulehekülg: www.raplamaa.ee/asutused-raplamaal/raplamaa-partnerluskogu-leader/

Raplamaa Partnerluskogu territooriumil asuvad eriilmelised käsitöökeskused ja ning tegutsevad mitmed omanäolised ettevõtjad, kelle südameasjaks on pärimuskultuuri hoidmine ning selle kaasaegsele inimesele hingelähedaseks muutmine.

Raplamaa Partnerluskogu strateegias oleme pööranud tähelepanu pärimuskultuuri hoidmisele ning tutvustamisele kõigis meie kolmes toetusmeetmes. Ettevõtlusmeetmest on toetatud käsitööks vajalike seadmete ja vahendite soetamist ning ruumide rekonstrueerimist. Kogukonna edendamise meetmest on korraldatud mitmeid erinevaid käsitöökoolitusi, – laagreid, –õppereise. Kogukonna investeeringute meetmest on käsitööseltid soetanud ühistegevuseks käsitöövahendeid ja – seadmeid, valmistanud rahvariideid, rekonstrueerinud ruume ning alustatud on käsitöökeskuse rajamist. Raplamaa Partnerluskogu toetab traditsioonilise käsitöö põimumist uuendustega ning tunneb huvi, kuidas kultuuriliselt ning ajalooliselt sarnastes naaberriikides käsitööskuste hoidmine ning edasiandmine edenenud on.

Raplamaa Partnership

- Established: May 9, 2006
- Territory: Kehtna, Kohila, Märjamaa and Rapla parishes
- Homepage: www.raplamaa.ee/asutused-raplamaal/raplamaa-partnerluskogu-leader/

Raplamaa Partnership territory comprises varied handicraft centres and fascinating entrepreneurs whose commitment is to preserve traditional culture, folklore and bring closer to the soul of contemporary people.

There in strategies Raplamaa Partnership pays attention to preservation of traditional culture and introduction in all our three measures. Development of entrepreneurship measure: to support purchases of necessary equipment and means for handicraft, reconstruction of rooms. Community development measure: to support organisation of different handicraft trainings, camps and study trips. Community investments measure: to facilitate handicraft societies with tools and equipment which were needed for collaboration, to make folk costumes, reconstruct rooms and to begin the establishment of handicraft centre.

Raplamaa Partnership supports integration of traditional handicraft with innovations and takes an interest in experience of culturally and historically similarly developed neighbouring countries on preservation and outsourcing of handicraft skills.

Raplamaa
Partnerluskogu
LEADER

LEADER
EESTI

Projekti „Traditsioonide ja uuenduste koosmõju tänapäeva käsitöös” tegevused Raplamaa Partnerluskogu piirkonnas:

1. päev, 26.10.2018.

Kohila vallas toimusid meistriklässid Kovanäpsel MTÜ ja Triibuliine MTÜ juhtimisel: lõngaõpituba – lõngalindude ja – tuttide valmistamine, puidutöö õpituba – puidust nõõbi või kaelaehte valmistamine, kangakudumise õpituba – kangastelgedel koti või kilevaiba kudumine, kangajääkidest sisustuskorvide heegeldamine.

Rapla vallas tutvuti kogukondlike käsitööpoodide „Väärt Raplamaa Toode” ja „Süstik” müügisüsteemiga. Külastati Puraviku Tuuleveski sepikoda, kus viidi läbi sepisnaela valmistamise esitlus.

Märjamaa rahvamajas toimus projektis osalejate näitus – laat Wäega Wärgi pärimusmaja tuluõhtu raames.

2. päev, 20.06.2018.

Märjamaa vallas toimusid meistriklässid, mida juhendasid Wäega Wärg MTÜ liikmed: vilditud sõle valmistamine, etnohelkurite tegemine, siirdepaberist etnomustrite kandmine portselanile.

3. päev, 21. juuni. 2018.

Rapla vallas külastati Kabala Villaveskit, kus tutvustati villast lõnga saamise teekonda. **Kehtna valda** esindas Raplamaa Perenaiste Selts „Pauliine”, mille esindajad õpetasid sukapaelatehnikas võtmehoidjate valmistamist.

The project „Interaction of Traditions and Innovations in Modern Crafts” events in the Raplamaa Partnerluskogu (Rapla County Partnership Assembly) region:

Day 1 on 26 October 2018.

In Kohila parish the NGO Kovanäpsel and NGO Triibuliine conducted masterclasses. The wool workshop contained making yarn birds and tassels. The wood workshop – making wooden buttons and necklaces. The fabric weaving workshop – weaving bags or rag rugs from plastic strips and crocheting interior design baskets from leftover fabric scraps.

In Rapla parish handicraft shops Väärt Raplamaa Toode and Süstik introduced their sale systems. Participants visited the smithy in Puraviku windmill and saw forging nails in the presentation.

Märjamaa Community Centre hosted a project participants` exhibition fair during Wäega Wärg heritage house charity event.

Day 2 on 27 October 2018.

In Märjamaa parish there were workshops organised by the members of the NGO Wäega Wärg: making felted brooch, pedestrian reflectors in folk styles, painted ethno patterns from transfer paper on china.

Day 3 on 28 October 2018.

Rapla parish: A visit to Kabala Wool Mill and the process from wool to yarn was introduced.

Kehtna parish was presented by the Rapla County Housewives` society „Pauliine” which members taught how to braid key accessories in garter technique.

Kohila Vald

Kohila vald on Raplamaa põhjapoolseim, 7250 elanikuga omavalitsus.

Käsitööseltse ja –meistreid on vallas mitmeid. Rahvusliku käsitööga tegeleb Piret Kuutoki 2014.aastal loodud Triibuliine MTÜ, mille põhisuund on rahvuslike kangaste kudumine telgedel. Triibuliine koduks on Tohisoo mõis, samas hoones tegutseb ka keraamikastuudio. Mõisa pargis troonib Raplamaa suurim anagaama tüüpi põletusahhi. Üle 30 aasta on Hageris koos käinud käsitööring Illi Ernitsa juhendamisel, kus tegeletakse peamiselt lapitehnikaga. Samuti on tegusad Kohila pensionärid, kes Milvi Näkk`i eestvedamisel ühiselt näputööd teevad. MTÜ Kovanäpsel (Kohila valla näputööliste selts) loodi 2010. aastal ning seltsi põhimotoks sai piirkondliku rahvusliku käsitöö tutvustamine ja edasiõpetamine. 2011. soetati Raplamaa Partnerluskogu LEADER meetme toel tikkimismasin, overlok, kattermasin ja kudumismasin, mida seltsi liikmed aktiivselt kasutavad. Kohila vallavalitsus andis 2013.aastal seltsile ruumid Kohila alevi esindusväljaku ääres. Ruumide olukord oli halb, kuid seltsi liikmete ja perede ühise pingutusega avati käsitöökeskus veel sama aasta septembris. Maja remontimisel kasutati Kohila vanast raudteejaamast toodud palke ja puitmaterjale, sisustada aitasid kohalikud ettevõtted. MTÜ Kovanäpsel on isemajandav organisatsioon ja tegevustoetust omavalitsuselt ei saa. Omavalitsusega on kokkulepe, et ruume võib kasutada tasuta, kuid selts peab pakkuma turismiinfopunkteenust viiel päeval nädalas. Näpseli nime kandvas käsitöömajas on avatud ka poeosa, kus on müügil vaid Hageri kihelkonnas elavate inimeste käsitöö ja kohalike ettevõtjate tooted, ikka selleks, et toetada ja tutvustada kohalikke meistreid. MTÜ Kovanäpsel on õmmelnud ja tikkinud kohalikele asutustele-ettevõtetele meeneid, toodete eest saadud raha on jäänud seltsile, et liikmetele oleks võimalik korraldada koolitusi ja väljasõite. Iga soovija võib Näpseli majja tulla käsitööd tegema ja kasutada olemasolevaid masinaid, pealekauba jagavad seltsi esindajad lahkelt nõu, kui oskustest puudu jääb. Täna sel päeval tegutseb majas kolm erinevat klubi: tikkijate, nipeldajate ja kудujate klubi.

Kohila Parish is the northernmost municipality in Rapla County and has 7,250 inhabitants.

A number of handicraft clubs and artisans call it their home. In 2014, Piret Kuutok founded the NGO Triibuliine, which deals with national handicraft, primarily weaving native fabrics. Triibuliine is located in Tohisoo Manor together with a ceramics studio. The manor park is dominated by the largest anagama kiln in the whole county. The Hageri crafts club can be proud of its more than 30-year history; under the supervision of Illi Ernits the mostly deal with patchwork. Seniors in Kohila get together for handicraft under the guidance of Milvi Näkk. The NGO Kovanäpsel (a society of Kohila Parish handworkers) was founded in 2010 with the aim of propagating and teaching local crafts techniques. In 2011, LEADER funding from the Rapla County Partnership Assembly helped pay for an embroidery machine, an overlock sewing machine, a coverstitch machine and a knitting machine, which are in active use by the members of the society. In 2013, the local government gave the society rooms on the main square of Kohila Town. Despite the rooms being in a bad state, the joint efforts of the club members and their families made it possible to open the crafts centre in the September of the same year. The building was repaired with timber from the old Kohila railway station, furnishings were provided by local enterprises. The NGO Kovanäpsel is a self-sufficient organisation which operates without activity support from the local government. There is an agreement with the authorities that the rooms can be used free of charge but the society has to provide tourism information five days a week in return. The handicraft house called Näpsel also contains a small shop that only sells items made by the inhabitants and enterprises of Hageri parish in order to support and promote local crafters. The NGO Kovanäpsel has sewn and embroidered corporate gifts for local companies and organisations, while the money earned in this way is used by the society to organise trainings and trips. The Näpsel House welcomes everyone to do crafts and use their machines plus the members of the society are always happy to give advice in case one`s own skills are lacking. Today, the building houses three clubs for embroidering, bobbin lace making and knitting.

Milvi Näkk

Haridus: Keskharidus

Tegevus: Pensionär, eakate käsitööringi juhendaja

Milvi Näki elus on olnud palju erinevaid töid ja tegemisi, kuid õhtuseks hobiks ja meelelahutuseks on olnud läbi aastate käsitöö. Käsitöö sai südamelähedaseks keskkoolis. Kui lapsed sündisid ja sirgusid, siis sai käsitööst vajadus, kuna poest polnud pahatihti midagi saada. Nii hakkas ta kuduma kindaid, sokke, salle, mütse. Kudumise ja heegeldamise vajadus pole kuhugi kadunud, sest nüüd ootavad sooje, omanäoliseid kudumeid Milvi lapselapsed ja lapselapselapsed. Käsitööd Milvi õppinud ei ole, kõik töövõtted ja oskused on tulnud iseõppimise teel. Hoolimata sellest, et Milvi on pensionär, pühendab ta oma vaba aja Kohila alevi abivajajatele. Milvi võib leida vanas Kohila vallamajas asuva taaskasutuspoe leti tagant või kõrvalasuvast eakate näputöötoast teisi juhendamast. Nii taaskasutuspoost kui ka näputöötuba toetavad ja täiendavad teineteist – taaskasutuspoest leitud kangad, lõngad, materjalid saavad Milvi juhendatud eakate näppude all uue elu kas sallide, mütside, susside, laudlinade või muude kodus vajalike esemetena.

Milvi lemmikuks läbi aegade on olnud kudumine, kuid ära ei ütle ta ka heegeldamisest. Sageli näeb teda omakootud kampsunites või lausa kostüümides, sageli kannab ta omatehtud ölarätte. Viimaseid on tellitud lausa Türgi. Milvi lõbusad ja kerged tuttidega sussid on samuti populaarsed, need soojendavad jalgu näiteks ka Inglismaal.

Milvi igatseb, et tema eakaaslastel oleks Kohilas veel paremad tingimused käsitöö tegemiseks – soojad, avarad ruumid, kus oleks kohta hoiustada käsitöövahendeid ja raamatuid, samuti et oleks võimalik näputööd teistele vaatamiseks välja panna. Salasoo on, et ruumid oleks ainult eakate käsitöötegijate päralt, et nad saaksid tihedamalt koos käia kui üks kord nädalas.

Moto: Pähe, kätte, jalga, selga - soe ja ilus!

Education: secondary education

Occupation: retired, instructor at a seniors' handicraft club

Milvi Näkk's life has been filled with a variety of occupations and activities but her after-work hobby and entertainment has always been handicraft. She started on crafts already at school. As her children were born and growing, doing things by herself became a necessity as the selection in the stores was often limited. So, she started knitting mittens, socks, scarves and hats. She can take advantage of her knitting and crocheting skills to this day as now Milvi's grandchildren and great-grandchildren are kept warm in her unique knitwear. Milvi has never studied crafts, all her techniques and skills have been acquired by trying and testing.

Despite being retired, Milvi dedicates her free time to the people in need in Kohila Town. You can find her behind the counter in the second-hand shop in the community centre or in the adjoining crafts room, teaching others. The second-hand shop and the handicraft nook nicely support and complement each other as the fabrics, yarns and other materials from the shop come to life again as scarves, hats, slippers, table linen and other household items in the hands of the seniors whom Milvi instructs.

Milvi's favourite craft has always been knitting but she is also handy with a crochet hook. She often walks around in self-made sweaters and suits or is wrapped in lovely shawls. Commissions for her fine-knit shawls have even come from Turkey. Milvi's fun light-weight tasselled slippers are popular at home and abroad, warming people's feet as far as in England.

Milvi's wish is for every senior in Kohila to have good opportunities to do handicraft in a warm spacious room with enough space to store tools, materials and books. It would be great if there was also an area to exhibit people's wonderful creations. Her secret desire is to have some rooms only for the senior crafters so that they could meet more often than once a week.

Motto: Warm and nice on your head, hands and feet!

Piret Kuutok

Haridus: Tallinna Pedagoogiline Kool, lasteaiaõpetaja;
Tegevus: Olustvere Teenindus - ja maamajanduskool, rahvuslik käsitöö

Piret on töötanud 20 aastat lasteaiaõpetajana ning selle töö kõrvalt asus ta 2005 aastal osalise koormusega tööle Kohila Koolituskeskuse kangaklassi juhendajana. Täna sel päeval on kogu Pireti töö seotud käsitööga – ta töötab Kohila Koolituskeskuses kangaklassi õpetajana ja intellektipuu etega inimeste kogukonnas elamise teenust pakkuv as Pahkla Camphilli Külas kudumistökojas tegevusjuhendajana. 2018 aasta sügisest juhendab ta Kiisa Rahvamajas rahvusliku käsitöö ringi.

2014. aastal asutas ta käsitööseltsi Triibuliine, kus tegeleb põhiliselt vaipade kudumisega ja vaibamaterjali müügiga. Soovijad võivad Pireti poole pöörduda, kui on vaja käärida lõimepatsi või küsida nõu kagastelgedes osas. Kui keegi soovib, siis koob ta kirivõid ja nõustab Hageri kihelkonna rahvarõivahuvilisi.

Käsitööhuvi sai Piretil alguse lapsepõlves vanaema eeskujul. Vanaema oligi see, kes heegeldamise algtööd talle õpetas. Koolis oli käsitöötund Pireti lemmiktund ning see innustas õppima ja proovima kõikvõimalikke käsitöötehnikaid.

Hetkel Piret koob kangastelgedel vaipu, kotte, kotttoole ja kirivõid. Heegeldab trikoopaelast sisustuskorve. Pireti suureks kireks on Hagei kihelkonna rahvarõiva. Piret unistab, et jõuaks kõik erinevates muuseumides leiduvad Hageri kihelkonna seelikud, vööd, suurrätid ja kindad ükskord valmis kududa.

Moto: Käsitöö on nagu haigus, see kas nakkab või ei. Kui oled kord nakatunud, siis tegeledki sellega, mis sulle meeldib...

Education: Tallinn School of Pedagogy, nursery school teacher

Occupation: Olustvere School of Service and Rural Economics, national handicraft

Piret worked as a nursery school teacher for 20 years and next to her day job, she took a part-time job as an instructor in the fabrics class at Kohila Training Centre. These days, all of Piret's work is tied to handicraft: she is a teacher in the fabrics class of Kohila Training Centre and an activity supervisor in the knitting workshop of Pahkla Camphill Village, a life-sharing community for intellectually disabled people. Starting in autumn, 2018, she heads the national handicraft club in Kiisa Community Centre.

In 2014, Anne founded the handicraft society Triibuliine, which mostly deals with carpet weaving and sale of weaving material. If you're interested in warping or need advice on setting up the loom, Piret is the person to turn to. She weaves patterned sashes for her clients and consults on the folk costume of Hageri parish.

Piret's interest in crafts was awakened by her grandmother, who taught her the basics of crocheting. At school, the crafts class was Piret's favourite and she was inspired to learn and try out all kinds of techniques.

These days, Piret mostly weaves carpets, sacks, bean bag chairs and sashes on the loom or crochets storage baskets from T-shirt yarn. Piret's passion is the folk costume of Hageri parish. She dreams that one day she will have knitted all the skirts, sashes, shawls and mittens of Hageri parish to be found in various museums.

Motto: Handicraft is like an illness, either you catch it or you don't. Once you've caught it, there's no escape but to do what you love.

Toivo Ernits

Haridus: kesk-eri, elektrik
Tegevus: pensionär

Toivo on käsitööga sina peal juba lapsepõlvest, kui ta puutööd tegevate isa ja vanaisa kõrvalt oma hobi leidis. Armastus puutöö, nikerdamise ja isetegemise vastu on saatnud Toivot läbi elu. Oma igapäevatööd tegi ta elektrikuna, mis samuti eeldab täpset kätt, kuid puutöö oli õhtuseks pingemaandajaks. Nüüd naudib Toivo pensionäripõlve ja saab oma lemmiktegevusele pühenduda. Toivi teeb puidust, õigemini voolib noaga lusikaid, lõikelaudu, ehteid, puidust kelli, kausse ja muid esemeid. Ikka seda, mida puutükk ette ütleb. Kõik tema lusikad ja teised esemed on kaetud nikerdustega, mis on äratuntavalt Toivolikud. Kui aega jääb siis restaureerib vana mööblit või tegeleb köitmistöödega - vanad ja lagunema hakanud raamatud saavad uuesti köidetud, ümber korralikud kaaned ja nii uue elu.

Toivo soovib, et tööriistad oleksid teravad ja sõnakuulelikud ning et ta kohtuks põnevate puutükkidega, millest midagi vahvat valmistada. Ta tõdeb, et rääkida millegi konkreetse tegemise soovist on ennatlik, sest iga leitud puutükk ütleb justkui ise ette, mida temast teha võiks. Ja millise puuga Toivo tulevikus kohtub, seda ei oska ju keegi ennustada.

Moto: Tee seda, mida ütleb puuks või känd, milleks ta tahab saada.

Education: secondary, vocational

Occupation: retired

Toivo took his first steps as a handworker in his childhood, discovering a woodworking hobby next to his father and grandfather. Love for woodworking, carving and DIY has been his companion throughout the years. Toivo's everyday occupation was electrician, a job that also requires a steady hand, while woodworking was a great way for him to relieve the tensions of the day in the evenings. Now in retirement, Toivo can dedicate all his time to his favourite activity.

Toivo shaves lumps of wood into wonderful spoons, cutting tables, jewellery, clocks, bowls and much more, whatever a piece of wood tells him. All his spoons and other items are decorated with carvings in Toivo's recognisable handwriting. In spare time, Toivo restores old furniture and binds books – if a book is old and coming loose, it gets a new binding, proper covers and thus a new life.

Toivo's wish is to have sharp and pliant tools and that life would bring him wood with character in order to coax something exciting out of it. He says that it is hard to discuss specific plans for making something as each piece of wood lets him know what exactly it wants to become. And what kind of wood life would throw at Toivo would be impossible to foresee.

Motto: Make a branch or a lump of wood into what it wants to become.

Irene Vares

Haridus: Kutseharidus, õmbleja

Tegevus: KP Faktory´ s toodete pakendajana

Irene huvi käsitöö vastu sai alguse lapsepõlvest, tema eeskujuks olid nii ema kui ka vanaema. Ema kireks oli kudumine, vanaema kodus kangastelgedel ning heegeldas. Kindlasti üheks suureks mõjutajaks käsitöö vallas oli koolis käsitööõpetaja, kelle käe all sai õppida erinevaid tikkimistehnikaid.

Irene naudib heegeldamist, kudumist ning tikkimist, kuid ta on leidnud uue lemmiku - niplispitsi. Selle kõrvalt jääb teisele lemmikule – tikkimisele- vähem aega. Heegeldamist pole ka Irene ära unustanud, sest kui silma jääb mõni põnev pitsimuster või ese, mida järgi teha, siis ei ütle ta sellest ära. Irene suurimaks unistuseks on õppida erinevaid käsitöövõtteid ning hiljem neid edasi pärandada õpetamise teel.

Moto: Ära kunagi ütle “EI”, vaid ole avatud uutele väljakutsetele käsitöö vallas.

Education: vocational, seamstress

Occupation: product packager in KP Factory

Irene’s interest in handicraft began in her childhood, seeing her mother and grandmother work. Her mother’s passion was knitting, the grandmother was good at the hand loom and crocheting. One of the biggest influencers in her life has been her crafts teacher at school, who taught the students different embroidery techniques.

Irene enjoys crocheting, knitting and embroidering but her latest favourite is bobbin lace. This unfortunately leaves less time for her old hobbies, mostly embroidery. When Irene sees an interesting lace pattern or a crocheted item to copy, she gladly takes up the crochet hook.

Irene’s biggest dream is to learn various crafts techniques and pass them on to the others by teaching.

Motto: Never say no but always be open to new crafts challenges.

Kehtna Vald

5603 elanikuga Kehtna vald on Raplamaa lõunapiiriks. Käsitööga tegeleb seltse ja seltsinguid Keavas, Kehtnas, Eidaperes. Järvakandi on tuntud „klaasipealinnana“, kus on nii klaasimuuseum kui ka klaasistuudio. Kehtna valla tuntuim käsitööselts on Raplamaa Perenaiste Selts „Pauliined“, mis tegutseb alates 2010. aastast. Seltsi asutasid Raplamaa erinevate piirkondade viis käsitööõpetajat, kellest seltsi juhtimises on siiani tegevad Anne Ummalas, Gerly Karu ja Edda Rei. „Pauliined“ on korraldanud nii Kehtna mõisapäevi, käivitanud Kehtnas käsitööringi tegevuse, korraldanud mitmeid erinevadi koolitusi. Üheks suuremaks koolitussarjaks oli rahvarõivakoolitus, kus Eesti parimad rahvarõivakoolitajad õpetasid Rapla maakonna alale jäävate kihelkondade rahvarõivaste valmistamist. Projekti toetas Raplamaa Partnerluskogu läbi LEADER meetme. Kursuse õnnestumine andis julguse võtta käsile veel rahvarõivaalaseid koolitusi, nüüdseks on korraldatud pikk-kuue valmistamise koolitus ning käimas on taas rahvarõivakursused. Esimestel rahvarõivakursustel oli eesmärgiks pildistada üles koolituse käigus valminud Raplamaal asuvate kihelkondade rõivad, et edaspidi neid rahvarõivaste valmistamisel eeskujuks võtta. Nüüdseks on fotod jõudnud ka üle-eestilisse andmebaasi www.rahvaroivad.folkart.ee. Viimase ettevõtmisena on „Pauliinedel“ valminud Rapla kihelkondade kindamustrite kaardikomplekt. Suur unistus on veel teostamata – nimelt plaanivad „Pauliined“ luua Raplamaa rahvarõivakoja, kus soovijad saavad juhiseid kodukihelkonna rahvarõivaste tegemiseks. Suurt soovi sellise keskuse järele on ilmutanud nii rohkearvulised rahvatantsurühmad kui ka ettevõtted, kelle poole pöörduakse rahvarõivaste valmistamise sooviga.

Kehtna Parish

Kehtna Parish with its 5,603 people lies on the southern border of Rapla County. Handicraft societies and clubs are active in Keava, Kehtna and Eidapere. Järvakandi Town is the Estonian “glass capital” with a glass museum and glass studio.

The best-known handicraft society in Kehtna Parish is the Rapla County Housewives’ Society “Pauliined”, which was established in 2010. The society was founded by five crafts teachers from different regions of Rapla County. Three of them, namely Anne Ummalas, Gerly Karu and Edda Rei, are still active members in the board of the society. “Pauliined” has organised Kehtna Manor Days, launched a handicraft club in Kehtna and held a number of training courses. A major achievement was a course on national costumes in which the best folk costume experts in Estonia taught the participants how to make the costumes of the old parishes that used to be located in the territory of the current Rapla County. The project was supported by the Rapla County Partnership Assembly via LEADER funding. The success of the course encouraged the society to organise other similar events – there has been a training on how to make long coats and just recently a new folk costume course began. The aim of the first national costume course was to take photos of all the items that make up the costumes of the parishes in Rapla County, so that they could be used as examples in the future. By now, the photos have been uploaded to the national database at www.rahvaroivad.folkart.ee. The most recent project by “Pauliined” is a card set with mitten patterns from the parishes in Rapla County. They also have a dream to establish a folk costume centre in Rapla County for finding information about making the costumes of local parishes. Such a centre is eagerly anticipated by numerous folk-dance groups as well as companies that take orders for national costumes.

Anne Ummalas

Haridus: Kõrgharidus, käsitööõpetaja
Tegevus: Kehtna Kunstide Kooli direktor

Anne Ummalas on Raplamaal ja kaugemalgi tuntud kui inimene, kelle poole pöörduda, kui soov on Raplamaale jäävate kihelkondade rahvariiete osas nõu saada. Tema lemmikuks on Rapla kihelkonna pärand. Tema eestvedamisel toimub Raplamaal juba kolmas rahvariidekoolitus, kus osalejad saavad õpetussõnu, kuidas autentsel moel rahvariideid valmistada. Kursuste käigus valmistab iga osaleja oma kodukihelkonna rahvarõivakomplekti.

Käsitöö juurde jõudis Anne lapsena ema ja vanaema eeskujul, kes vabad hetked käsitööga sisustasid. Koolis tegi ta käsitöötunnis alati rõõmuga kaasa ja juba siis õpetas ta klassikaaslast, kelleni õpetaja järg veel jõudnud ei olnud. Pole siis ime, et Anne lemmikaineks koolis oligi just käsitöö ning edasine erialavalik oli kerge. Hariduselt on Anne käsitööõpetaja ja 14 aastat üldhariduskoolis tüdrukutele käsitööd õpetanud. Elu on väljakutseid pakkunud ning hetkel on Anne Kehtna Kunstide kooli direktor, kuid käsitöö on endiselt osa tema igapäevast.

Kõige hingelähedasemaks valdkonnaks on Annel kujunenud rahvarõivad. Anne valmistab neid ise, korraldab koolitusi, nõustab huvilisi ja rahvatantsurühmi õigete rõivaste leidmisel ja vahendab ka kliendidele rahvarõivaste valmistajate kontakte. Anne on ise osalenud rahvarõivaste valmistajate koolitusel ning osaleb üle-eestilises rahvarõivaste nõustajate tegevuses.

Anne märgib: „Rahvarõivaste juures meeldib mulle eriti see, et muuseumis oma piirkonda uurides tuleb välja tuttavaid talusid või sugulasi, kellelt on esemed muuseumi saadud. Näiteks on Eesti Rahva Muuseumis minu vanema onunaise seelik ja minu vanavanaema õe seelik. Sellised leiud teevad südame soojaks ja loovad tihedama sideme selle esemega ja kohe tahad seda valmistada ja kanda.”

Anne suurim unistus on luua Raplamaale rahvarõiva nõuandekoda. Keskus, kuhu koondada kõik kättesaadav rahvarõivaste alane teave ja näidised, et huvilisel oleks võimalik tulla ja saada infot oma kodukandi rahvarõivastest. Koht, kus saaks näha, millised siinse paikkonna rõivad välja näevad ja kuidas neid teha. Keskus, kus korraldada mugavalt koolitusi ja tutvustada ja propageerida rahvarõivaste kandmist ka laiemalt.

Moto: Tee oma tööd nii korrektselt kui suudad, sest iial ei tea kes ja kus neid asju 100 aasta pärast uurib.

Education: higher, crafts teacher
Occupation: headmistress, Kehtna Arts School

Anne Ummalas is well-known in Rapla County and elsewhere as the person to turn to if you need advice on the folk costumes of the parishes within Rapla County. Her favourite field is the heritage of Rapla parish. She is responsible for organising three national costume workshop in Rapla County, where participants have been instructed in authentic ways and techniques for making folk costumes. During the course, each participant made a full set of a folk costume of their home parish.

Anne was led to handicraft by the example of her mother and grandmother, who filled their every free moment with crafts. At school, she was always happy to try out different handicraft techniques and instructed classmates for whom the teacher did not have time to spare. No wonder that crafts was Anne's favourite subject and the selection of a field of studies posed no problems for her. By training, Anne is a crafts teacher and has worked with girls at a school for 14 years. Then, life offered her a new challenge and currently Anne is employed as a headmistress at Kehtna Arts School, while handicraft remains a big part of her days.

The field closest to Anne's heart is national costumes. Anne makes them herself, organises courses, advises people and folk-dance groups in finding the correct costumes plus shares contacts of national costume makers with potential customers. Anne herself has completed a course for folk costume makers and takes part in the national network of advisers on folk costumes.

Anne says, "In case of folk costumes I especially like the fact that while researching your area at a museum, you discover farmsteads you know or even relatives, whose items have ended up in the museum's collection. In the Estonian National Museum, I found my uncle's wife's skirt and my great-grandmother's sister's skirt. Such discoveries are heart-warming and create close links to the items, so you really want to make and wear them yourself, too."

Anne's biggest desire is to establish a Rapla County advisory board on folk costumes. It would be a centre to assemble all available information on national costumes as well as samples for the people to come and find out about the clothes of the area where they live. A place where you could see what local folk costumes look like and learn how to make them yourself, where you could comfortably hold courses and promote the wearing of our national costume to the wider public.

Motto: Do your work as well as you can because you never know who will be studying the items a hundred years from now.

Märjamaa vald

Märjamaa vald on Raplamaa läänepoolseim vald, olles koduvallaks 7672 inimesele. Käsitööhuvilised on koondunud küla- või naisseltside juurde, kus muude külaliikumise või naisseltsi tegevuste kõrvalt viiakse läbi ka käsitöökursusi või tehakse koos näputööd. Aktiivsemad seltsid on Teenuse Naisselts, Laukna Naisselts, Velise Kultuuri ja Hariduse Selts. Käsitööks on sisseseatud ruumid Vana-Vigala rahvamajas, kus tegutseb keraamikaring Vigala Kunstipada nime all. Samuti korraldatakse selle seltsingu alt erinevaid käsitöökursuseid. Keraamikaga tegelemiseks on võimalused ka Märjamaa gümnaasiumis ning rahvamajas ning Sulu külamajas. Sulu külas on lausa kaks anagaama tüüpi keraamikaahju, millest üks, mis on hobikeraamikute kasutada, asub Sulu külamaja õuel.

Vallakeskuses Märjamaa alevis on käsitööhuviliste tegevuskohaks Märjamaa rahvamaja, mille keldriruumides saab tegeleda keraamikaga ning väikeses Wäega Wärgi toakeses saab tikkida, viltida, teha portselanimaali või klaasitöid. Märjamaa tuntuim käsitööselts Wäega Wärk on asutatud 2010 aastal kolme ettevõtliku ja ideedest pakatava naise pool. Eve Burmeister, Tiina Kokemägi ja Liina Karotamm soovisid ise teha käsitööd, kutsuda erinevaid meistreid põnevaid käsitööliike õpetama, luua kogukonnale käsitöö tegemiseks oma pesa. Wäega Wärgi naised on mitmete vahvate ideede algatajad – kes Eestis ei teaks maalitud kalosse või vilditud sõlgesid!? Nende mõtete sünnikohaks on Wäega Wärgi väikese toake Märjamaa rahvamajas. Selles imetillukeses ideedelaborist leiab neid ka praegu, kuid töö käib suuremate unistuste realiseerumise nimel. Kahjuks pisike ruum ei võimalda rohkearvulisi kursuseid või koolitusi korraldada, asjade hoiustamisega on kitsas, käsitöövaldkondade valikut pole võimalik laiendada, sellepärast on mittetulundusühingul Wäega Wärk kavas rajada Märjamaa rahvamaja naabrusesse oma käsitöömaja. Selleks on astunud tõsiselt samme ning taotlus LEADER programmi toetuse abil hoone ehitamiseks on saanud Raplamaa Partnerluskogult positiivse otsuse. Selleks, et hoone projekteeritud ja ehitatud saaks, selleks korraldab Wäega Wärk tuluõhtuid, kus esinevad Eesti tuntuimad folkansamblid ning viiakse läbi meeleolukaid oksjoneid.

Rahvusliku käsitööga tegelevad mitmed ettevõtted Märjamaa vallas, nagu näiteks Lõngalangi, Lapibutiik, Merle Kudumid, Märjamaa Käsitöökoda.

Märjamaa Parish

Märjamaa Parish is the westernmost municipality in Rapla County and a home for 7,672 people. Most of the local crafters get together in village or women’s clubs, which organise all sorts of activities, handicraft courses and meetings included. The most active societies are Teenuse Women’s Club, Laukna Women’s Club, and Velise Culture and Educational Society. Crafters have rooms in Vana-Vigala Community Centre, which also houses a ceramics club called Vigala Kunstipada. The society organises different handicraft courses. Additional opportunities to deal with ceramics are offered in Märjamaa Gymnasium and community centre, and Sulu Village Centre. Sulu village even has two anagama kilns, one of which – in the yard of Sulu Village Centre – can be used by amateur potters.

The parish centre, Märjamaa Town, provides a meeting place for local handworkers in Märjamaa Community Centre. The basement of the community centre contains a ceramics workshop and a nook for the NGO Wäega Wärk, where people can embroider, felt, paint china and create glass art. The most renowned handicraft society in Märjamaa is Wäega Wärk, which was founded in 2010 by three enterprising and creative women. Eve Burmeister, Tiina Kokemägi and Liina Karotamm love craftwork, so they wished to invite various masters and artisans to teach new exciting crafts and to create a place for the local handicrafters to get together. The ladies from Wäega Wärk have launched many wonderful projects, for instance the painted galoshes and felted brooches, which have gained popularity all over the country. Most of their ideas are hatched in the small room in Märjamaa Community Centre. In this tiny idea lab, they are currently working on realising a big dream. The constricted space limits them in organising courses and trainings for a larger number of participants, there isn’t enough room for storing tools and materials and no capacity to introduce new fields. Therefore, the NGO Wäega Wärk plans to build their own crafts house near the community centre. In order for the plans to come to life, they have already taken some serious steps and their application for LEADER funding for the construction has been approved by the Rapla County Partnership Assembly. To cover the planning and construction expenses, Wäega Wärk organises charity events with performances by well-known Estonian folk groups and fun auctions. Some Märjamaa Parish enterprises, whose areas of activity include craftwork, are Lõngalangi, Lapibutiik, Merle Kudumid and Märjamaa Käsitöökoda.

Tiia Johanson

Haridus: keskharidus

Tegevus: eraettevõtja, silmkoetoodete masinkuduja

Tiia jõudis käsitöö juurde nõukogudeajal, kui perre sündisid kolm tütart. Nagu teada, ei olnud sellel ajal kaubandusest pahatihti midagi saada, seega tuli vajalikke esemeid sageli ise valmistada. Tiia taasavastas enda jaoks koolis õpitud õmblemise, kudumise, heegeldamise. Nii valmisid tütardele omanäolised riided. Kui riideid jäid lastele väikseiks, siis oli väljakutse neid ümberõmmelda ning ning neist uusi rõivaid kombineerida.

Tiia on töötanud erinevates trikotaaži – ja silmkoetooteid valmistavates ettevõtetes. Hetkel on ta nn vabakutseline ning valmistab tellimuste peale masinkoes silmkoetooteid. Tiia lüüb kaasa käsitööselts Wäega Wärk tegemistes ning tänu sellele on saanud osaleda väga erinevatel koolitustel – tikkimine, viltimine, klaasitöö, portselanimaal, nahatöö, vaselised, maalimine, raamatute köitmine jne. Tiia on koolitustelt ammutanud uusi ideid ning tema käe all valmivad imelised esemed. Eriti meeldib Tiiale b kõik, mis on seotud villa ja lõnaga – olgu see siis viltimine, tikkimine või kudumine.

Tiia unistuseks on õppida vikeldamist ja roosimist, et saaks kududa etnograafilisi kindaid. Tiia loodab, et kui valmib Wäega Wärgi pärimusmaja, siis leidub seal ka nurgake villa- ja lõngasõpradele, et koos kududa, viltida ja tikkida.

Moto: Õpi-ja sa oskad! Tee- ja sa jõuad!

Education: secondary

Occupation: entrepreneur, machine knitter

Tiia was introduced to the world of handicraft in the Soviet era when she had given birth to three daughters. We all know that the shops tended to be empty in those days so one had to make one’s own necessities. Thus, Tiia was forced to rediscover the skills of sewing, knitting and crocheting that she had acquired at school. This enabled her to create unique apparel for her daughters. Once the children had outgrown their clothes, the challenge was to remake these into new pieces of clothing.

Tiia has worked in various stockinette and knitwear enterprises. At the moment, she is a freelancer making knitwear on a knitting machine. Tiia takes part in the activities of the handicraft society Wäega Wärk and has been able to complete various courses from embroidery and felting to glassmaking, china painting, leathercraft, copper jewellery, painting, bookbinding and so forth. All these courses have provided Tiia with wonderful ideas for her creative projects. Tiia is particularly fond of everything related to wool and yarn, be it felting, embroidery or knitting.

Tiia’s dream is to learn clocking and damask stitching to knit ethnographic gloves. Tiia hopes that once the Wäega Wärk’s heritage house has been completed, they will set aside a nook for the wool and yarn lovers for knitting, felting and embroidering together.

Motto: Learn it and you can do it! Do it and you can handle it!

Eve Burmeister

Haridus: kõrgharidus, pedagoogika magister, koolikorraldus
Tegevus: Märjamaa gümnaasiumi klassiõpetaja, MTÜ Wäega Wärk käsitööringi juhendaja, karmoška ja Eesti lõõtspilli õpetaja

Eve käsitööhuvi on alguse saanud lapsepõlves, eeskujuks on olnud vanaema, kelle rehetas kudumisteljed olid ja kes igal vabal momendil kudus või heegeldas. Hiljem, kui pere oli loodud ja lapsed sündinud, siis hakkas Eve proovima erinevaid käsitöövõtteid. Esmalt alustas tikkimisega, siis oskuste ja huvi kasvades ning mõttekaaslaste toel lisandusi üha uued käsitöövaldkonnad. Nii jõuti esmalt käsitööringi Käpik juurde ja sealt oli juba vaid samm seltsi Wäega Wärk loomiseni. Eve sõnul on käsitööring avardanud võimalusi katsetada uusi ja huvitavaid käsitöötehnikaid ning -võtteid. Põnevaimaks kogemuseks peab Eve Teppo tüüpi lõõtspilli valmistamise koolitust, kus sai kätt proovida ka metalli- ja puutööga ning lõpptulemusena valmis kaunis, imelise kõlaga lõõtspill, millega Eve kuulajate kõrva rõõmustab.

Eve on loominguline ning tema tehtu on alati eriline. Olgu selleks siis mehe poekott koos ostunimekirjaga, kelmi portselanimaaliga taldrik, maalitud kalossid või vilditud sõled. Praegune kirk on Evel tikkimine, portselanimaal, tööd sulatusklaasiga, maalimine.

Eve suureks unistuseks on oma Märjamaa valla käsitööpesa loomine. Koht, kus saaks esivanematelt päritud oskusi ja teadmisi hankida, rakendada ja huvilistele edasi anda. Nimelt on Eve eestvedamisel esitatud Rapla Partnerluskogule taotlus LEADER toetuse saamiseks, et ehitada Märjamaale käsitöökeskus – pärimusait.

Moto: Käsitöö on rahvuslik meditatsioon, mis hoiab vaimu.

Education: higher, Master's degree in pedagogy, school administration

Occupation: class teacher in Märjamaa Gymnasium, instructor of the handicraft club in NGO Wäega Wärk, teacher of the garmon and Estonian concertina

Eve's interest in handicraft began in her childhood after the example of her grandmother, who had a hand loom and spent every free moment knitting or crocheting. Having started her own family with children, Eve began trying out different crafts techniques. Her first love was embroidery but as her skills and interest grew and with the support of other crafters, she kept taking on new fields. All this led to the crafts club Käpik, from where the next logical step was already the foundation of the society Wäega Wärk.

In Eve's words, the crafts club has given her many opportunities to try out new fascinating techniques and methods. One of the most interesting experiences Eve has had was the workshop on how to make a Teppo-type concertina, including metal- and woodwork, which resulted in a beautiful and wonderfully harmonious-sounding concertina that Eve now uses to bring joy to the listeners.

Eve is very creative and everything she makes is unique, be it shopping bags for men together with a shopping list, plates with naughty pictures, painted galoshes or felted brooches. Eve's current passions are embroidery, porcelain painting, glass fusing and painting.

Eve's biggest dream is to establish a handicraft centre in Märjamaa Parish. It would be a place to exchange, apply and teach the skills inherited from our forefathers. On Eve's initiative, the locals have applied for LEADER funding from the Rapla County Partnership Assembly for building a heritage barn – Märjamaa's very own handicrafts centre.

Motto: Handicraft is a type of meditation to uplift your spirit.

Tiina Kokemägi

Haridus: Kõrgharidus, kultuurikorraldus
Tegevus: Märjamaa Sotsiaalkeskuse juhataja, rahvatantsurühmade juhendaja

Tiina tunneb kaugelt ära tänu lilltikandiga kaunistatud riiete. Olgu siis barett või kindad, seeliku- või mantlisiilust rääkimata, igale riideesemele on Tiina lisanud tikitud lilleilu. Tiina tikkimis soov tekkis juba lapsepõlves, kus teda ümbritsesid vanaema ja ema valmistatud kaunid tikitud käsitööesemed. Nüüd on Tiina proovinud erinevaid käsitööliike, aktiivselt lüüb ta kaasa Wäega Wärgi tegevustes, osaledes või juhendades kursuseid. Eriti hea käsi on Tiinal portselanimaalis, kuid oma lemmikuks peab ta ikkagi tikkimist. Tiina juhendab ka rahvatantsurühmi, seega pole imestada, et ta on suutnud kaks nii erinevat hobi ühendada. Nimelt tantsivad ühe tema juhendatava tantsurühma neiu Tiina tikitud Lihula rahvarõivastes. Punased seelikud on kaunistatud imeilusa lilltikandiga ning sageli saavad nii neiu kui ka meister kuulda kiidusõnu. Tiina sõnul soovib ta veel palju juurede õppida, tulevikus tahaks ta luua praktilisi käsitööesemeid ja rõivaid, mille valmistamisel on kasutatud vanu traditsioonilisi käsitöövõtteid ja tehnikaid.

Moto: Käsitöö on ilumeele arenemine.

Education: higher, cultural management

Occupation: director of Märjamaa Social Centre, instructor of folk-dance groups

Tiina is recognisable from afar for her clothes that are decorated with embroidered flower motifs. Be it a beret or gloves, a skirt or a coat, each piece of clothing is made beautiful by Tiina's diligent hands. Tiina's love for embroidery developed in her childhood as she grew up surrounded by beautiful embroidered items made by her grandmother and mother. By now, Tiina has tried out different types of handicraft, she actively participates in Wäega Wärk society and teaches courses. Tiina is a very skilful porcelain painter but her first and true love is still embroidery. Tiina also instructs folk dance groups, which is a great opportunity to join two of her hobbies. Namely, the young ladies of one of her groups dance in Lihula folk costumes with Tiina's embroidered ornaments. Their red skirts have amazing flower motifs which often earn the girls and the artisan high praise. Tiina claims that she still has much to learn. In the future, she would love to create practical hand-made items and clothes using ancient, traditional handwork techniques.

Motto: Doing handicraft develops one's sense of beauty.

Rapla vald

13313 elanikuga Rapla vald kaardub hobuloogana üle Rapla maakonna. Rapla linn on maakonna süda – siin tegutsevad käsitööpoed „Süstik“ ja „Väärt Raplamaa toode“, käsitööseltsid, toimetavad ettevõtjad. Kahjuks puudub käsitöökeskus, kus käsitöölised ühiselt toimetada saaksid, kui samas on igas valdkonnas tugevaid ettevõtteid ja käsitöömeistreid, kelle juures on võimalik õpitubades või kursustel osaleda. Rapla valla alevikes ja külades tegutsevad käsitööringid või külaseltsid. Näiteks Kabala mõisas on keraamikatuba ning tegeletakse muu käsitööga, mis sealse piirkonna elanikele huvi pakub, tegusad seltsid on Juurus ja Järlepas.

Eesti vaimse kultuuripärandi nimistusse on kantud Valtu piirkonna sepatöö. Pärandit kannavad tänapäeval edsi nii Alvar Heiste sepikoda kui ka Puraviku tuuleveski sepikoda. Puraviku Tuuleveski OÜ lõid sepad Harri Riim ja Lauri Laiapea 2003. aasta alguses. Sepikoja jaoks ruume otsides jäi juhuslikult silma Puraviku tuuleveski, mis oli sel ajal üsna armetus seisus. Pärast pool aastat kestnud renoveerimistöid ning masinate soetamist taaskasutusest ja vanarauast sai sepistamisega alustada. Ettevõtte on pangalaenu ja toetuste abil tuuliku renoveerinud – I korruse ruumid on kohandatud sepikojaks, taastatud on katus, paigaldatud uued tiivikud. Kohale, kus vanade piltide järgi oli ka varem sarnane hooneosa, on tehtud juurdeehitus.

Muinsuskaitsealuses veskis on kaks põhilist tööruumi, millest ühes asub ääs, ja mitu abiruumi. Avatud on käsitöötuba, kus saab lisaks kohapeal valmistatud sepistele osta ka teiste raplamaalaste käsitööd. Mitmekorruselises ajastutruult sisustatud hoones on veel puhketuba, vannituba, kontoriruum, peoruum ja mitu väiksemat kambrit. Puraviku tuuleveskis tegutseva sepikoja eesmärk on pakkuda klientidele sepistatud esemeid vastavalt nende tellimustele ja soovidele. Aeg-ajalt tegeletakse ka vanade sepiste taastamise ja asendamisega. Mõningal määral valmistatakse nii-öelda masstoodangut: väiksemaid esemeid, nagu nagisid, naelu, majade nimesid ja numbreid, võtmeid, ahjuroope, küünlaaluseid ja teisi tarbesepiseid. Eritellimustena tehakse muu hulgas ka suuremaid töid, nagu näiteks katusekonstruktsioone, piirdeaedu, väravaid ja käsipuid. Põhitegevuse kõrvalt korraldatakse aeg-ajalt õpitubasid, kus huvilistel on võimalik sepatööd proovida.

Sepatööoskuste edasiandmine ei kuulu ettevõtte põhitegevuse hulka. Siiski on siin aastate jooksul olnud praktilikult mitmed sepaeriala õpilased. Nad on saanud koolis omandatud teadmisi praktiliste kogemustega täiendada. Seppade hinnangul on päris sepikojas töötamine praktikante palju edasi arendanud. Mõnigi neist on veskiseppade juurde ka pidama jäänud. Õpitubasid, kus huvilistel on võimalik ise sepatööd proovida, korraldatakse ebaregulaarselt. Samas on ekskursioonid sepikotta populaarsed, sest kui palju inimesed ikka on saanud näha üheaegselt nii naela sepistamist kui ka taastatud hollandi stiilis tuuliku sisemust.

Harri Riim.

Lauri Laiapea.

Rapla Parish

Rapla Parish with its 13,313 inhabitants stretches like a shaft bow across the whole of Rapla County. Rapla Town is the heart of the county and the site for two handicraft shops, Süstik and Väärt Raplamaa Toode, several handicraft societies and various enterprises. Unfortunately, we do not have a crafts centre to bring all artisans and craftsmen together under one roof but there are many skilful entrepreneurs and craftsmen who welcome people to their workshops and courses. Many small towns and villages of Rapla Parish boast a handicraft club or a village society. Kabala Manor, for instance, houses a ceramics workshop and also offers other kinds of handwork opportunities that might interest the locals; Juuru and Järlepa have very active clubs.

The smithery from Valtu region has been included in the Estonian Intangible Cultural Heritage List. Today, the heritage is kept alive in Alvar Heiste's Smithy and Puraviku Windmill Smithy.

The company Puraviku Tuuleveski OÜ was founded by two smiths, Harri Riim and Lauri Laiapea in early 2003. When they were looking for a place for their smithy, chance took them to Puraviku windmill, which was in a rather sorry state at that time. The renovation took half a year, the installed equipment was mostly second-hand or even salvaged scrap but allowed the smiths to set up business nevertheless. With the help of a bank loan and grants, the company has renovated the windmill. Rooms on the first floor have been adapted for the smithy, the roof has been restored and the mill has been fitted with new sails. Based on old pictures, an annex has been built to replace an earlier, destroyed structure.

The mill is protected as a heritage conservation site and contains two main working areas (one of which includes the forge) plus several ancillary areas. There is also a crafts room, selling items made by the house smiths and other craftsmen from Rapla County. The interior of all the floors, on which we can find a rest area, a bathroom, an office, a party hall and a few smaller chambers, fits the style of the old days of the mill.

The aim of the smithy in Puraviku Windmill is to create items of wrought iron in accordance with the customers' wishes. Occasionally, the smiths also take on the restoration or replacement of old wrought iron objects. To a certain extent, they also dabble in "mass production", making smaller items, such as coat hooks, nails, name signs and street numbers, keys, fire irons, candleholders and other necessities. Special commissions might include larger projects, such as roofing structures, fences, gates and railings. Next to production, the smithy sometimes organises workshops for people to try out smithery.

Passing on the skills of a smith is not the company's primary field of activity. Despite that, the smithy has offered practical training opportunities for a number of apprentices over the years. In an actual work setting, the apprentices can supplement their theoretical knowledge with practical experience. The smiths claim that actual work in a smithy helps the apprentices further their skills. Quite a few of them have even stayed on in the windmill. Workshops for the people to try out what a smith's work entails are held irregularly but tours to the smithy are very popular as there are not that many places where you can see the forging of a nail and the restored interior of a smock mill at the same time.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

